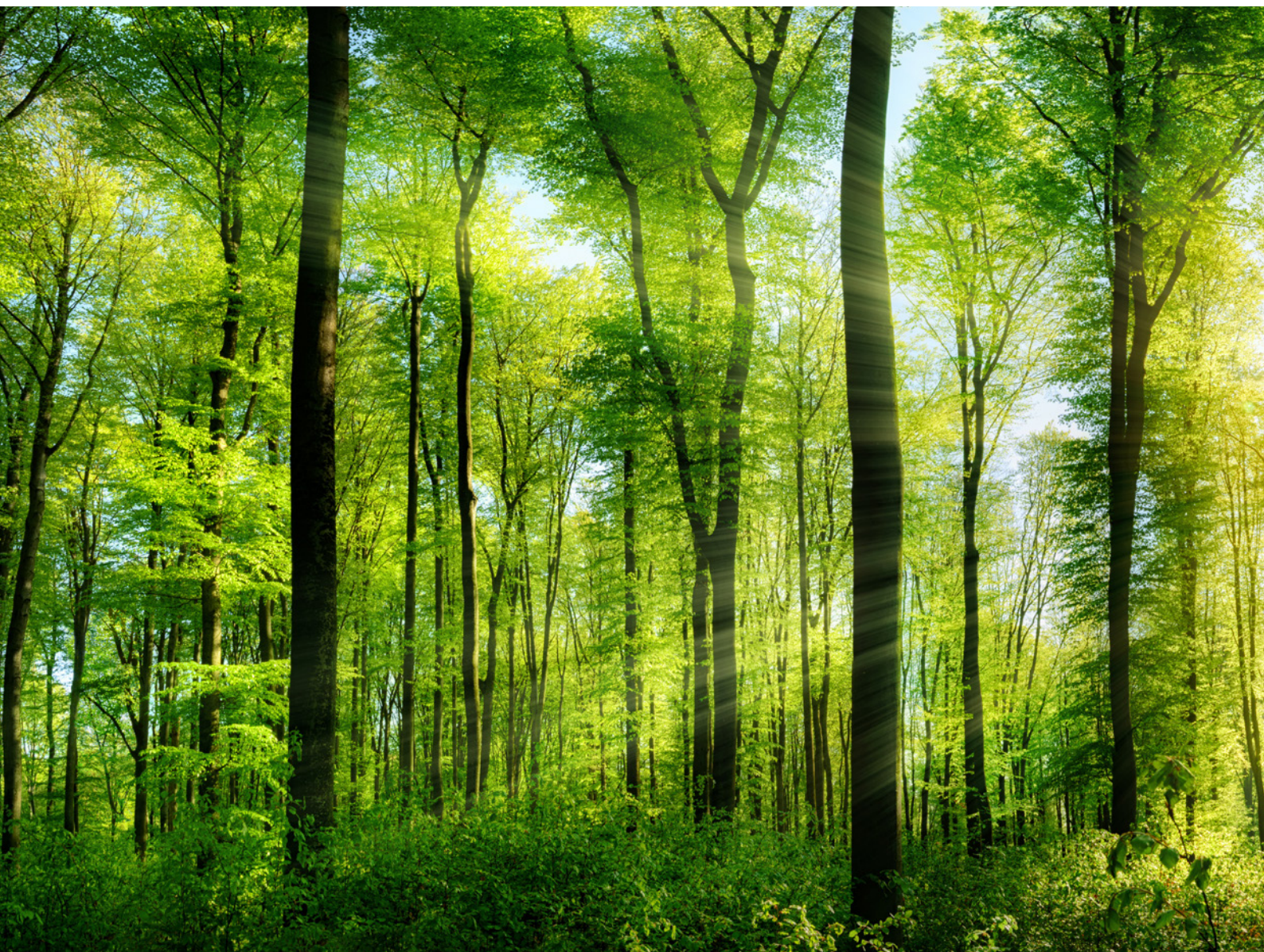

שנתון התנועה הקיבוצית נתוני 2019/20

מספר 18

שנתון התנועה הקיבוצית

מספר 18

נתוני 2019/20

כתיבה: אגף הכלכלה של התנועה הקיבוצית

עריכה ויעוץ מקצועי: רו"ח אסנת כהן, מנהלת המחלקה המקצועית, ברית פיקוח
עיצוב והפקה: Chooka Media Group, טל גולדנברג-קרן

סיוע טכני:

רפי דמארי - ברית פיקוח

אגף חברה - התנועה הקיבוצית

אגף רכזים - התנועה הקיבוצית

תוכן עניינים

19 מקורות הכנסה עיקריים

04 פתח דבר - ניר מאיר,
מזכ"ל התנועה הקיבוצית

39 דמוגרפיה

05 מאין ולאן - דגן לוין,
ראש אגף כלכלה

43 אורחות חיים

06 מבוא

07 הפעילות הכלכלית

פתח דבר - ניר מאיר, מזכ"ל התנועה הקיבוצית

השנתון המוגש לכם בזה מסכם שני תחומים בשתי שנים עוקבות.

התחום הכלכלי מסכם את שנת 2019. התחום החברתי מסכם את שנת 2020. היו אלה שנים שונות. שונות מאוד. שנת 2019 היתה שנה "רגילה" והיא מביאה לידי ביטוי מגמות, שהחלו להסתמן גם בשנים שלפניה, עליהן אעמוד בהמשך. שנת 2020 היתה שנת הקורונה. היתה זו שנה שטלטלה את עולמנו, היו לה השפעות שליליות מסוימות על המערכות הכלכליות שלנו (בעיקר בקיבוצים המתבססים על תיירות ועל אירוח), אך היא הבליטה באופן מובהק ומרשים את יתרונותיה הבלתי מעורערים של הקהילה הקיבוצית בעתות משבר.

אני מרשה לעצמי לכתוב כאן, כבר בפתח דברי, את מה שאמרתי לא פעם בשנה החולפת:

"כל מי שהתמזל מזלו להיות חבר קיבוץ בשנת 2020 לא יכול היה שלא להודות למזלו הטוב".

אנחנו, חברי הקיבוצים מצאנו עצמנו במצב משופר מאוד יחסית ל"שאר העולם", בשלושת התחומים המרכזיים שטלטלו את עולמו של כל אדם בעולם:

1. הבריאות - היתה קורונה בקיבוצים, היו התפרצויות והיו גם קורבנות. אבל שיעור החולים והמאומתים היה נמוך באופן משמעותי בהשוואה למספרי החברה בישראל. קצב ירידת התחלואה בקיבוצים בהם היו התפרצויות היה מהיר מאוד. הקהילה הקיבוצית הוכיחה משמעת עצמית גבוהה וערבות הדדית של ממש ובכך דוכאו התפרצויות קורונה, מהר יותר מאשר בכל צורת ישוב אחרת בישראל.

2. הכלכלה - אף חבר קיבוץ, כולל כאלה שפרנסתם נפגעה ממש, לא מצא עצמו בחרדה כלכלית קיומית. העובדה הזאת כשלעצמה היא תעודת כבוד לקיבוצים המתחדשים, שעמדו בכבוד רב במבחן הערבות ההדדית, וכמו כן, סייעה בעקיפין גם לחוסן הבריאותי. גם כאן, היו בהחלט פגיעות, ההתנהלות העוינת של רשות המסים ומשרד האוצר, אשר מנעו מעצמאי הקיבוצים את הסיוע לו היו זכאים, בהחלט הכבידה ופגעה בנו, אבל התארגנות פוליטית מתאימה ריסנה גם את הפגיעה הזאת.

3. הבדידות - אולי המארה הקשה ביותר אותה הביאה הקורונה לעולמנו, לא פקדה את חברי הקיבוצים. המערכות החינוכיות והקהילתיות בכל קיבוץ וקיבוץ לקחו על עצמן לוודא שאף אחד, אף אחד מחברי הקיבוץ וותיקו, לא יישאר בודד ומסוגר בדירתו.

מסתבר כי מה שהיה נכון תמיד, נותר נכון גם במשבר הקורונה וגם בתצורות המתחדשת של מרבית קיבוצי התנועה וזו העובדה, כי **זמנים קשים, הכי טוב לעבור ביחד!**

באשר לנתונים הכלכליים, שנאספו כאמור בשנת 2019: הנתונים מגלים התאזנות בהתנהלות הקיבוצים וחבריהם.

כמו כן, אם בשנים שקדמו היו המערכות הכלכליות מוכוונות לפרעון החובות ולמאמץ לאסוף הון עצמי, הרי מתמונת שנת 2019 מסתבר שהמשבר הכלכלי וההיחלצות ממנו, שליוו אותנו עשרות שנים, נותרו למעשה מאחור.

מערכות היצור וההכנסה יציבות ואילו רמת החיים ואיתה רמת הצריכה מטפסות ועולות.

שינוי ההתנהגות הזה בצרופו כמה "גזרות חיצוניות" כמו תיקון 27 לחוק המים, ושינוי המיסוי בקיבוץ המתחדש הביאו לירידה מסוימת ברווח המצרפי הנקי בקיבוצים. אולם זו תנועת מטוטלת סבירה, שאינה פוגעת בתחושה האובייקטיבית הטובה, על פיה המשבר מאחורינו והקיבוצים חזקים ויציבים.

הנתונים בשנתון מציגים אמנם תמונה מצרפית של ירידה מסוימת בהשוואה לשנות השיא בכלכלה הקיבוצית, שחוונו בשנים קודמות, אך היתה זו התפתחות שצפינו מראש ואף התרענו מפניה בעבר.

כאמור, התחלנו לחוש את השפעותיהן הקשות של החלטות שלטוניות אסטרטגיות ובהן חוק המיסוי החדש, שנכנס בהדרגה לתוקף ובעקבותיו עלו התשלומים לרשות המסים ולמוסד לביטוח לאומי ושל תיקון 27 לחוק המים, אשר פגע במידה מסוימת בריוחי הפעילות החקלאית. גם המשבר בענף הפטם הולך ומתעצם, וענף המדגה ספג מהלומה איומה, עם החשיפה הפרועה ליבוא מתחרה זול. עם זאת, ההכנסות מפעילויות אחרות התחילו להראות ניצני שיפור וצמיחה ואיזנו במידה מסוימת את הפגיעות שצוינו קודם.

מהבחינה הדמוגרפית התמונה המשיכה להשתפר בהתמדה. הקיבוצים גדולים מאי פעם במספר תושביהם, במספר חבריהם וגם במספר ילדיהם. הצמיחה נמשכת ומספר הנפשות החיות בקיבוצים גדל באופן מתמיד. כמהשך ישר מהשנים האחרונות, מסתמן כי הגידול הזה נובע ברובו מ"גידול טבעי" באוכלוסיית החברים וקליטה לחברות מלאה של חברים חדשים. יתר על כן, התגברה תנועה של "אוכלוסיות בסטטוסים שונים" ומעברן לחברות מלאה בקיבוצים. כך מתבצע למעשה גידול במספר החברים, אף מעבר לצמיחה הדמוגרפית של הישוב הקיבוצי. כפועל יוצא גם מספרם ושיעורם של "ילדי חברי הקיבוצים" גדל באופן מתמיד בתוך אוכלוסיית הילדים. יש בכך הבעת אמון ברורה של החברים בקיבוציהם, והדבר מוכיח על שיפור מתמשך במורל ובביטחון העצמי של חברי הקיבוצים ואמון הולך וגובר בדרך החיים בה בחרו.

מנגד, קצב הצמיחה הדמוגרפית בשנים 2019 ו-2020 נפגע ממש כתוצאה מהתנהלות מתנכרת מצד רשות מקרקעי ישראל, שמסיבות שונות ובאמטות שונות ומשונות, עיכבה שוב ושוב מתן התרי בניה בקיבוצים ופגעה ביכולת הקיבוצים להיענות לציבורים גדולים המבקשים לבנות את ביתם בקיבוצים.

מדיניות שלילית זאת משתנה היום. מתחילתה של שנת 2021 (ועם החלפתו של מנכ"ל רמ"י) אנו מזהים גישה חדשה, גישה שתאיץ את שיוך הדירות ותקל מאוד על מתן התרי בניה.

נראה, כי סוף, סוף הבין מי שהבין שתפקידו ברמ"י אינו להיאבק בקיבוצים אלא לקדם פתרונות דיו. אם יסתבר, כי מגמה זו נמשכת, אני צופה האצה של ממש בצמיחתם הדמוגרפית של הקיבוצים בשנים הקרובות.

אנחנו תלויים היום בעיקר בעצמינו, ברצונותינו ובמוטיבציה שלנו להגן על זהותנו המיוחדת. ככל שהתנועה הקיבוצית תמשיך ותפגין עוצמה כלכלית משופרת ותדע להעמיק שורש בערכיה ובעקרונותיה, לא יוכלו לנו!

מעמדה של התנועה הקיבוצית בתוך החברה בישראל יכול לקבל חיזוק משמעותי, כתוצאה מהשינוי הפוליטי, שהתרחש לאחרונה בישראל. אם נדע למצות יתרון זה במידה הראויה, אם נשכיל גם למצוא את הדרכים שיביאו תועלת לחברה הישראלית - כולה, נצא מחוזקים כפל כפליים.

ואכן... אנו במטה התנועה, שוקדים בדיוק על אלה.

לסיים דברי אני מבקש להודות לכל האנשים הטובים שדאגו לאסוף, לרכז ולנתח את הנתונים ולהגיש אותם בצורה אסתטית ושווה לכל נפש. תודה וכה לחי.

מאין ולאן - דגן לוין, ראש אגף כלכלה

סחירות בקרקע, הגבלות מחמירות על שימוש בחומרי הדברה ועוד ועוד, והכל ב"מדינת אי כלכלית". מגבלות אלו או חלקן אינן חלות על הייבוא ועל כן, בהעדר הגנות יפגוש החקלאי הישראלי תחרות בלתי הוגנת.

3. ערכים:

...ובקצה הדרך, גם ציונות, התיישבות, כפריות וקיימות אינן מילים גסות. החקלאות הישראלית הינה עוגן חקלאי ופעמים תנאי הכרחי להתיישבות לאורך גבולות הארץ, לשמירה על בטחון המזון ולשמירה על ריאות ירוקות בארצנו הצפופה והמצטופפת. הרפורמה בנוסחה הקיים תפגע בערכים חשובים אלו בכדי להוריד בשיעורים זניחים, אם בכלל, את המחיר לצרכן.

בימים אלו גם מתחוו למקדימים לחגוג, כי נגיף הקורונה טרם אמר את מילתו האחרונה, והוא עלול להמשיך ולהשפיע על אורח חיינו ועל הכלכלה גם השנה, ואולי אף לשפוך מים צוננים על צמיחת המשק וחזרתו למסלול לאחר טלטלות שנת הקורונה הראשונה.

עם זאת, הפרקים הכלכליים בשנתון עוסקים עדין בשנת הטרם קורונה, ואת השפעת הקורונה נראה בשנתון הבא. אז אם נחזור לעידן טרם קורונה, מה הם הנתונים העיקריים העולים מתוך השנתון?

התמונה הכללית היא ברורה למדי: הכלכלה הקיבוצית צמחה דרמטית בעשור הראשון של המאה ה-21; התמתנה בהדרגה בואכה לעשור השני; והתייצבה בשנים האחרונות, שבחלקן צמחה מינורית, בחלקן התאזנה ובחלקן אף ירדה במתנות - כמו בשנה זאת. דומה, כי לפחות מנקודה זו על ציר הזמן, נראה שתור הזהב של הצמיחה הכלכלית בקיבוצים הגיע לידי מיצו; עם זאת, מרבית הקיבוצים התייצבו ברמה המאפשרת להם בטחון כלכלי וחברתי. לתחושת, ההתייצבות היא ממוצע משוקלל של וקטור פנימי חיובי, שמגמתו צמיחה, ווקטור חישובי שלילי, המורכב מתנאי הרקע הרגולטורים והכלכליים בעולם בו פועלת הכלכלה הקיבוצית. בשנתונים הבאים ננסה לבחון השערה זו.

וביתר פירוט, תמצית נתוני השנתון וממצאיו:

1. לאחר 4 שנים רצופות של צמיחה - קיטון של 1% בהיקף ההכנסות הכולל (אך עדיין גבוה מכל השנים שקדמו לשנת 2018).
2. המשך צמיחה חזקה גבוה ועקבית ברמת החיים.
3. קיטון ברווח התפעולי אך גידול במצרף של הרווח התפעולי והוצאות הקיום.
4. קיטון דרמטי ברווח מתאגידים ובהכנסות אחרות. בהעדר סיבות ניכרות לעין, נבחן בשנים הקרובות האם מייצג תופעה או אירוע אקראי.
5. כתוצאה מכך, קיטון במצרף של הרווח התפעולי והכנסות מתאגידים, לאחר צמיחה עקבית בשנים האחרונות, לרמה של שנת 2014, וקיטון של כרבע ברווח הנקי.
6. לאחר שיפור עקבי בשנים האחרונות במדד הכלכלי המשוכלל, התייצבות במצב הקיבוצים שמצבם מצוין וחלש, ומעבר של הרבה מדי קיבוצים ממצב טוב לבינוני.
7. גידול עקבי, אך מתמתן, בהיקף ההשקעות.
8. ביתר הפרמטרים שנבחנו ניכרת בשנתיים האחרונות התייצבות. הצמיחה החזקה לאורך כעשר שנים, החל מאמצע העשור הראשון של המאה, נעצרה תחילה בקיבוצים המאוותגרים, לאחר מכן בקיבוצי האמצע ואפשר ועתה זולת גם לקיבוצים החזקים.
9. השנה נעצרה גם הצמיחה בהיקף המכירות של התעשייה הקיבוצית.

שנתון התנועה הקיבוצית לשנים 2019-2020 מתפרסם בעת דיונים אינטנסיביים בכנסת, בממשלה ובדעת הקהל על תקציב 2021-2022 וחוק הסדרים ("חוק ההתייעלות הכלכלית").

החוק כולל רשימה ארוכה של רפורמות, חלקן טובות וחשובות, חלקן, לטעמי, פחות מוצלחות, ואחדות מזיקות ממש. אך הבעיה הבסיסית של החוק היא היותו אוסף אקלקטי של רפורמות, ללא רעיון מסדר, סדרי עדיפויות ברורים וטיפול שורש בבעיות היסוד המבניות של הכלכלה הישראלית. נדמה כי שלוש שנים ללא חוק הסדרים גדשו את מגירת הרפורמות במשרד האוצר וכולן אצו רצו להצטרף לחוק ללא יד מכוונת. טוב יעשה משרד האוצר אם יבחן את עקרונות התכנית הכלכלית של ממשל ביידן, שהגדירה לשיטתה את בעיות היסוד של הכלכלה האמריקאית ומנסה להתמודד איתן במיקוד, תעוזה, מקוריות ועם צבע אידאולוגי וכלכלי ברור.

לחלק מפרקי החוק השפעה ייחודית על המגזר התיישבותי ולשניים מהם אף השפעה דרמטית: הרפורמה בחקלאות ושינויים במיסוי השותפות. למרבה הצער, נדמה שהחלפת הממשלה לא ציננה את הלהט הליברטיני של חלק מחבריה החדשים ושל חלק מהפקידות במשרד האוצר לחבל בהתיישבות ובחקלאות.

בהצעה לשינוי מיסוי השותפות נטמנו בערמוניות ניסוחים, שנועדו להגדיל משמעותית את היקף המס, שישלמו אגודות שיתופיות חקלאיות - הקיבוצים והמושבים, באמצעות הגדרות מלאכותיות, מעוותות ומקוממות המתעלמות ממהותה של הקואופרציה, מעומק ורוחב השותפות הגלומה בה ומאופי היחסים בין חבריה.

פרק מרכזי בתכנית מציע רפורמה במשטר התמיכה בחקלאות, שעיקרו מעבר מתמיכה עקיפה לתמיכה ישירה. עצם השינוי אינו בהכרח פסול, ככל שמנהלים אותו נכון; אלא שבניסוחו המקורי (במועד כתיבת שורות אלו) השינוי המוצע מיושם באופן אלים ופשטני, המאיים למוטט ענפים חקלאיים רבים, לפגוע אנושות בכלכלת יישובי פריפריה רבים ולהוציא ממעגל העבודה והפרנסה חקלאים מיובלי ידיים וקמוטי פנים מעשרות שנים בשמש היוקדת.

לנוכח קוצר היריעה אזכיר ממש בראשי פרקים את הטעויות הבסיסיות ברפורמה המתגבשת:

1. עובדות:

- א. ממוצע מחירי הפירות והירקות בישראל נמוך מהממוצע ב-OECD.
- ב. הורדות מכסים שנעשתה בשנים האחרונות - בדגה, בבשר, בחמאה ובנשירים - לא הובילה לירידת מחיר משמעותית לצרכן, אם בכלל.
- ג. חלק ניכר מהעלות לצרכן נובעת ממתח רווחים גבוה ברשתות השיווק; אמנם כל דרדק של מבוא לכלכלה יודע כי הורדת מכס צפויה להקטין את המחיר, אך בישראל המצב מורכב יותר - תמיכה מכסית ומכסתית ליצרן כאשר הקמעונאי הוא אוליגופול ואוליגופוסן גם יחד; לא פלא כי תוצאות הורדת המכסים לא עונות על ציפיות הרפורמטורים ושופריהם.

2. הוגנות:

מרכיב העלות לצרכן, הנובע מהמקטע החקלאי ("מקטע הייצור"), כולל בתוכו מרכיבי משנה משמעותיים שמקורם במדיניות ממשלתית (אגב, מוצדקת מאד בד"כ): עלויות כשרות, שמיטה, מחירי מים גבוהים ובלתי תחרותיים, העסקת עובדים זרים, מגבלות

15. בשנים האחרונות חל גידול בהיקף התפוקה והגידול בענף המטעים על חשבון ענפים צמחיים אחרים.
16. בניגוד לטענות, הנשמעות חדשות לבקרים, בתקשורת ובמחקרים מטעם, ב-15 השנים האחרונות מדד מחירי המזון עלה ראלית בשיעור מתון מאד.
17. נמשכת מגמת צמיחה דמוגרפית מואצת, המחזקת את הביטחון העצמי של חברי הקיבוץ בעתידו, וזאת לאחר צליחת המשבר הדמוגרפי העמוק והמפחיד לאורך שנות דור ועד תחילת המאה. הגידול הדמוגרפי אף מקבל חיזוק ועומק בזכות מגמת המעבר לחברות מלאה.
18. מרבית הקיבוצים שומרים על רמה גבוהה של ערבות הדדית בחזית רחבה של מרכיבים. רמת הערבות ההדדית אינה נחלשת ובחלק מהפרמטרים אף מתחזקת.
- אני מבקש להודות לכל העוסקים במלאכה, ובראשם למחלקה המקצועית בברית פיקוח, למנהלת המחלקה רו"ח אסנת כהן ולמנהל ברית פיקוח רו"ח ירון רייכמן שערכו את השנתון, ולכל הגורמים שסייעו בהכנתו - התאחדות חקלאי ישראל, איגוד התעשייה הקיבוצית, עובדי אגף כלכלה, איילת גלס, ראשת אגף חברה, פעילות אגף חברה והרכזים.
10. עם זאת, הרווחיות דווקא השתפרה השנה - גידול ברווח התפעולי ובשיעורו מהיקף ההכנסות.
11. נמשך הגידול במספר המפעלים המוכרים בהיקף העולה על 3/4 מיליארד ש"ח, כנגד קיטון במספר המפעלים שהיקף מכירותיהם אינו עולה על 100 מיליון ש"ח.
12. מספר המפעלים בתעשייה הקיבוצית התייצב בשנים האחרונות לאחר תקופה ארוכה של קיטון עקבי. השנה, לראשונה מזה שנים ארוכות, נרשם אף גידול בהיקף המפעלים בבעלות מלאה.
13. באיחור ניכר מגששת התעשייה הקיבוצית את דרכה בעולם עתיר הסיכוי והסיכון של הטכנולוגיה המתקדמת וחברות ההזנק. היקף הפעילות של הקיבוצים בסקטור זה גדל בשנים האחרונות בשיעור חד.
14. לאחר קרוב לעשור של יציבות בערך התפוקה וברווחיות המגזר החקלאי, נדמה שמסתמנת בשנים האחרונות חזרה למגמת צמיחה מתונה בתפוקה וברווח הגולמי, שפירותיהם מועברים לתשלומי שכר, כך שהרווחיות הנקייה ממשיכה לדשדש. עם זאת, במונחי צמיחה לנפש, הופך הדשדוש לנסיגה.

דגן לוין
ראש אגף כלכלה
אוגוסט 2021

מבוא

בשנתון התנועה הקיבוצית מספר 18 מוצגים תמונת המצב ונתוני הקיבוצים בתחומים הבאים: התחום הפיננסי והדמוגרפי לשנת 2019 ונתוני אורחות חיים לשנת 2020 (אלא אם מצוין אחרת).

השנתון כולל 4 פרקים:

הפעילות הכלכלית - אפיוני הפעילות העסקית של המגזר הקיבוצי ותוצאותיה.

מקורות הכנסה עיקריים - תעשייה וחקלאות.

דמוגרפיה - אפיונים דמוגרפיים של אוכלוסיית הקיבוצים.

אורחות חיים - אפיונים כמותיים להיבטים שונים של אורחות החיים, בעיקר כאלה הנגזרים מתהליכי השינוי.

הפעילות הכלכלית

דירוג לפי המצב הכלכלי
מחזור הכנסות
רווח והפסד מצרפי
רווח תפעולי
הון עצמי
השקעות יצרניות

דגשים

קיבוצים

שנתון התנועה מציג את נתוניהם של מרבית הקיבוצים בארץ.

אומדן היקף הפעילות של המגזר הקיבוצי

חלק זה של הניתוח מבוסס על הדוחות הכספיים של הקיבוצים. הנתונים מסכמים מעל 65% מהדוחות הכספיים. עבור האומדנים המצרפיים נזקפו נתונים בשיטות סטטיסטיות מקובלות. יודגש, כי קיים קושי רב להעריך באיזו מידה הפעילות הכלכלית, הנעשית על ידי חברים בעצמאות כלכלית וחברים המפעילים עסקים, מוצאת את ביטוייה בדוחות הכספיים של הקיבוצים.

תעשייה

נתוני התעשייה בשנתון מבוססים על נתונים מאיגוד התעשייה הקיבוצית. הנתונים כוללים את מלוא היקף הפעילות של המפעלים, כולל מפעלים, ששיעור ההחזקות הקיבוציות בהם נמוך מ-50%. יצוין, כי בדוחות הכספיים של הקיבוצים משתקפת תרומתם של מפעלים אלו לקיבוצים בשורת הרווח מתאגידים מוחזקים, אולם המחזור הכולל שלהם אינו נכלל.

חקלאות

נתוני החקלאות בשנתון מבוססים על אומדן, שנערך בסיוע הגב' אילנה דרור מהתאחדות חקלאי ישראל, וכן נתונים מעובדים ממשרד החקלאות ופיתוח הכפר.

דמוגרפיה

נתוני הדמוגרפיה מבוססים על נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, למעט נתוני "התפלגות האוכלוסיה בקיבוצים".

אורחות חיים

נתוני אורחות החיים בשנתון מבוססים על נתונים, שנאספו מהקיבוצים על ידי אגף החברה של התנועה הקיבוצית. הגרפים מתייחסים למספר הקיבוצים המסווגים בכל קטגוריה אלא אם מצוין אחרת או ברור מההקשר.

לצורך סיווג הקיבוצים, בהתאם למצבם הכלכלי, נערך ניתוח של שני פרמטרים פיננסיים חשובים מתוך המאזנים המאוחדים - רווח תפעולי וחוב פיננסי נטו.

(A) **רווח תפעולי** - הרווח התפעולי המאוחד בקיבוץ כולל את רווחי כלל הפעילויות מפעילות שוטפת נמשכת, בניכוי כלל ההוצאות ששימשו בייצור ההכנסות - לרבות הוצאות מחייה. בטווח הארוך, המדד הפיננסי החשוב ביותר לקיומו של כל עסק, לרבות קיבוץ, הינו רווחיות. זאת, כיוון שכל גוף כלכלי ללא יכולת להרוויח - לא ישרוד לאורך זמן.

(B) **חוב פיננסי** - החוב הפיננסי כולל חוב נושא ריבית לזמן ארוך ולזמן קצר.

(C) **חוב פיננסי נטו** - החוב הפיננסי (B) בניכוי נכסים פיננסיים (פקדונות, תיקי השקעות ואמצעים כספיים נזילים אחרים), המצויים בבעלות הקיבוץ.

(D) **יחס כיסוי** - יחס הכיסוי הינו מדד פיננסי, הבוחן את האיתנות הפיננסית של הקיבוץ באמצעות הערכת יכולת הכיסוי של תשלומי החוב הצפויים לקיבוץ ממקורות הרווח התפעולי (לפני הוצאות מימון). דהיינו, רווח תפעולי (A) מחולק בחוב פיננסי נטו.

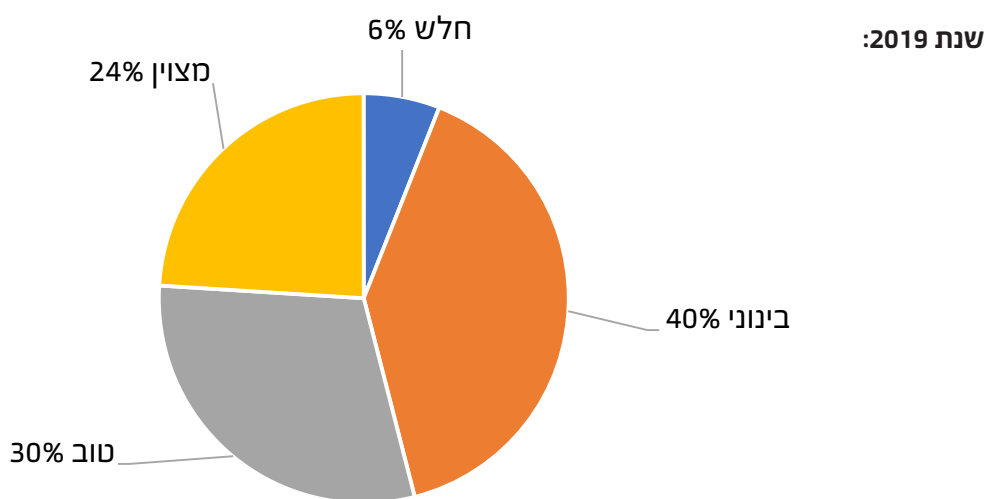
המצב הכלכלי נגזר מיחס הכיסוי (D), שהינו רווח תפעולי (A) מחולק בחוב פיננסי נטו (C).

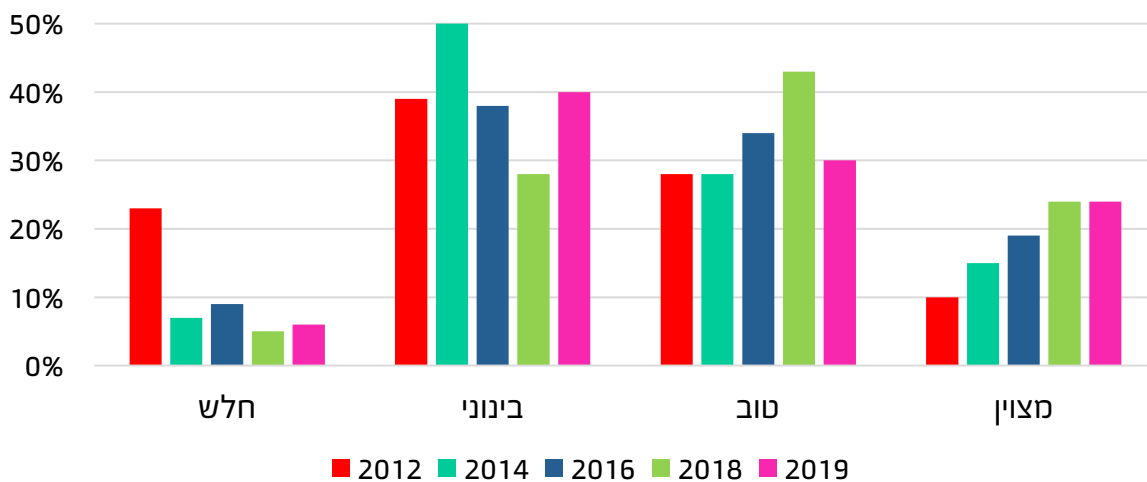
דירוג הקיבוצים לפי מצבם הכלכלי

הקריטריונים לדירוג:

- מצב כלכלי מצוין** - קיבוצים בהם הרווח התפעולי המאוחד הינו מעל 25 מיליון ש"ח בשנה ויחס הכיסוי הינו 20% או יותר.
- מצב כלכלי טוב** - קיבוצים בהם הרווח התפעולי המאוחד הינו מעל 8 מיליון ש"ח בשנה ויחס הכיסוי הינו 15% או יותר.
- מצב כלכלי בינוני** - קיבוצים בהם הרווח התפעולי המאוחד הינו מעל 3 מיליון ש"ח או שהרווח התפעולי נמוך מ-3 מיליון ש"ח, אך יחס הכיסוי גדול מ-10%.
- מצב כלכלי חלש** - קיבוצים בהם הרווח התפעולי המאוחד הינו נמוך מ-3 מיליון ש"ח בשנה ויחס הכיסוי נמוך מ-10%.

לאורך השנים ניכר שיפור עקבי במצב הקיבוצים - ירידה במספר הקיבוצים אשר מצבם הכלכלי חלש ובינוני וגידול במספר הקיבוצים אשר מצבם הכלכלי טוב ומצוין. עם זאת, השנה ניכרת התייצבות ואף הרעה במצבם המשוקלל של הקיבוצים.

אומדן הרווח וההפסד המצרפי מסכם את כלל פעולותיהם העסקיות של הקיבוצים, לרבות תעשייה, חקלאות וענפים אחרים. התעשייה מהווה את מקור ההכנסה העיקרי של הקיבוצים, כ-70% (לא כולל תאגידיים בהיקף אחזקות הקטן מ-50%). בשנת 2019 נרשמה יציבות ברווח התפעולי, המתקבל לאחר ניכוי הוצאות המחייה של החברים. בסעיף "הוצאות בגין חברים", המהווה אומדן סביר לרמת החיים של החברים, נמשכת מגמת הגידול.

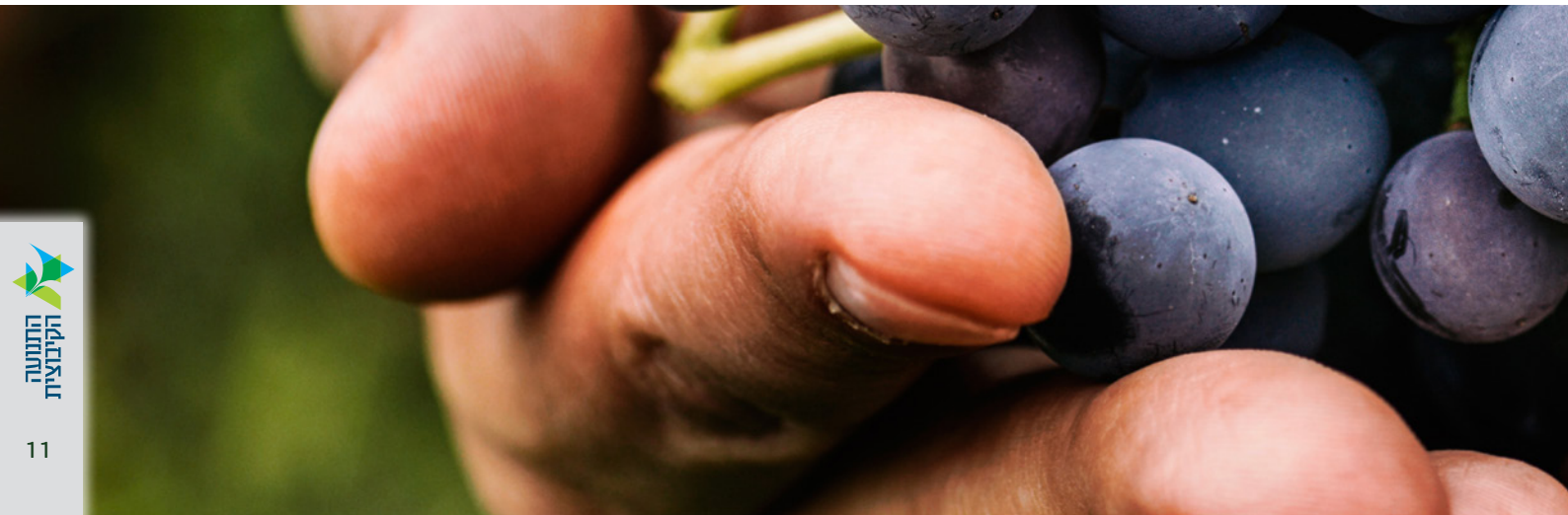
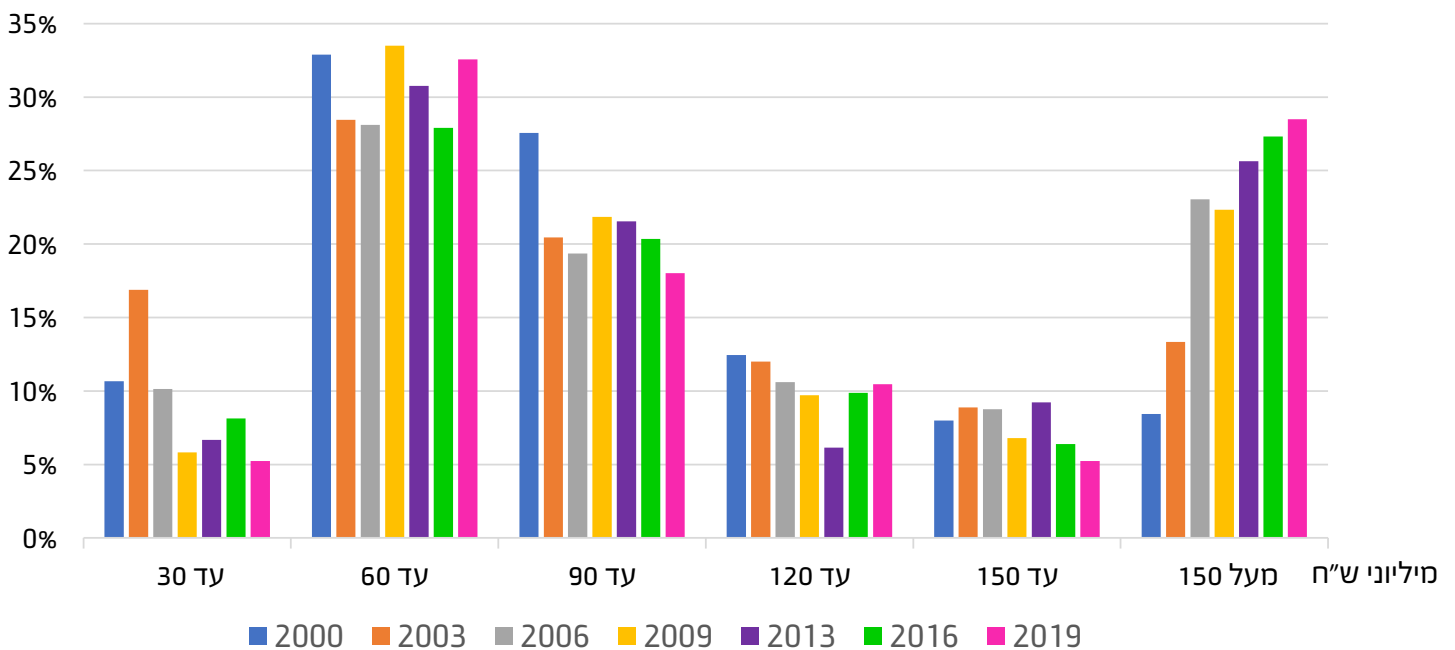
2014	2015	2016	2017	2018	2019	
35,684	37,923	40,089	41,890	43,049	42,689	הכנסות
24,153	25,273	26,631	27,755	28,563	28,085	הוצאות ישירות
4,478	4,893	5,234	5,614	5,958	6,419	הוצאות בגין חברים
4,491	4,858	5,242	5,496	5,559	5,520	הוצאות מכירה, הנהלה וכלליות
2,561	2,899	2,982	3,025	2,969	2,664	רווח תפעולי
217	300	171	116	296	(119)	עלויות מימון
1,168	383	732	785	688	40	הכנסות אחרות
289	608	775	872	1,084	961	מסים על הכנסה
376	399	327	409	632	291	רווח מתאגידיים מוחזקים
3,599	2,773	3,096	3,231	2,909	2,153	רווח נקי

מיליוני ש"ח

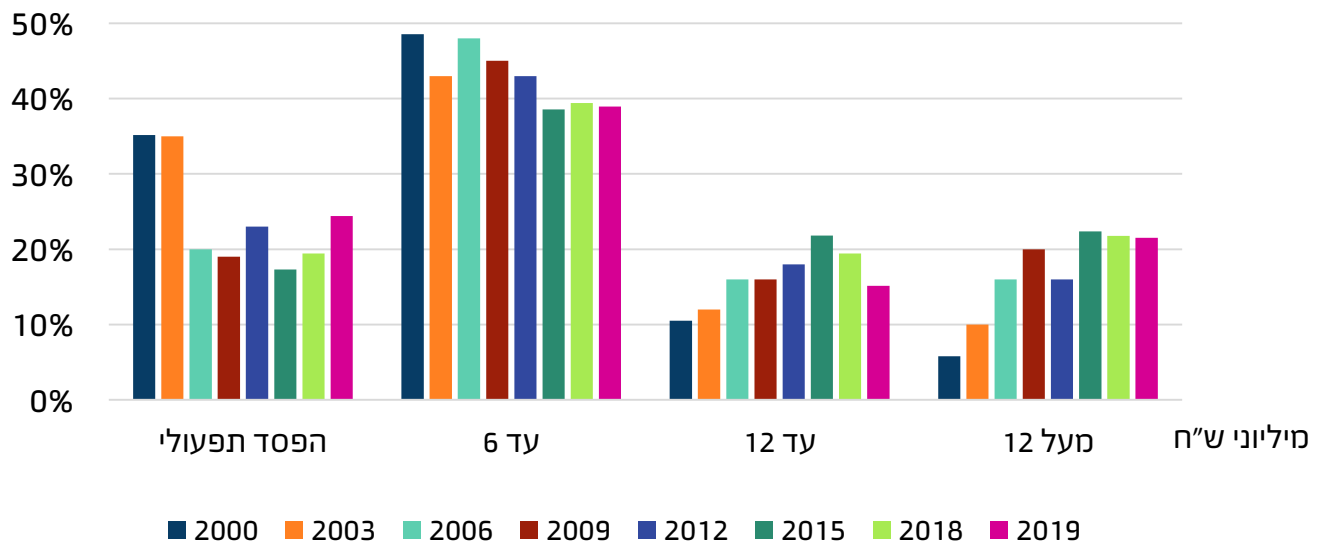
התפלגות הקיבוצים לפי מחזור הכנסות לקיבוץ

כלכלת הקיבוצים, שמצבם הכלכלי איתן, מבוססת על תעשייה חזקה ומצליחה. קבוצת הקיבוצים, שבהם היקף הפעילות קטן, כוללת, בין השאר, קיבוצים זעירים, קיבוצים שבהם רמת הפעילות העסקית נמוכה ועיקר הכנסותיהם הן משכר עבודה, קיבוצים שביצעו שיוך נכסים יצרניים וכן את מעט הקיבוצים שבהם משכורות החברים לא עוברות לקיבוץ. לאורך השנים האחרונות התפלגות מחזור ההכנסות אינה מאופיינת בשינוי מובהק, למעט גידול בהיקף הקיבוצים בעלי מחזור נמוך (מסיבות טכניות כמפורט לעיל) ובהיקף הקיבוצים בעלי מחזור גבוה.

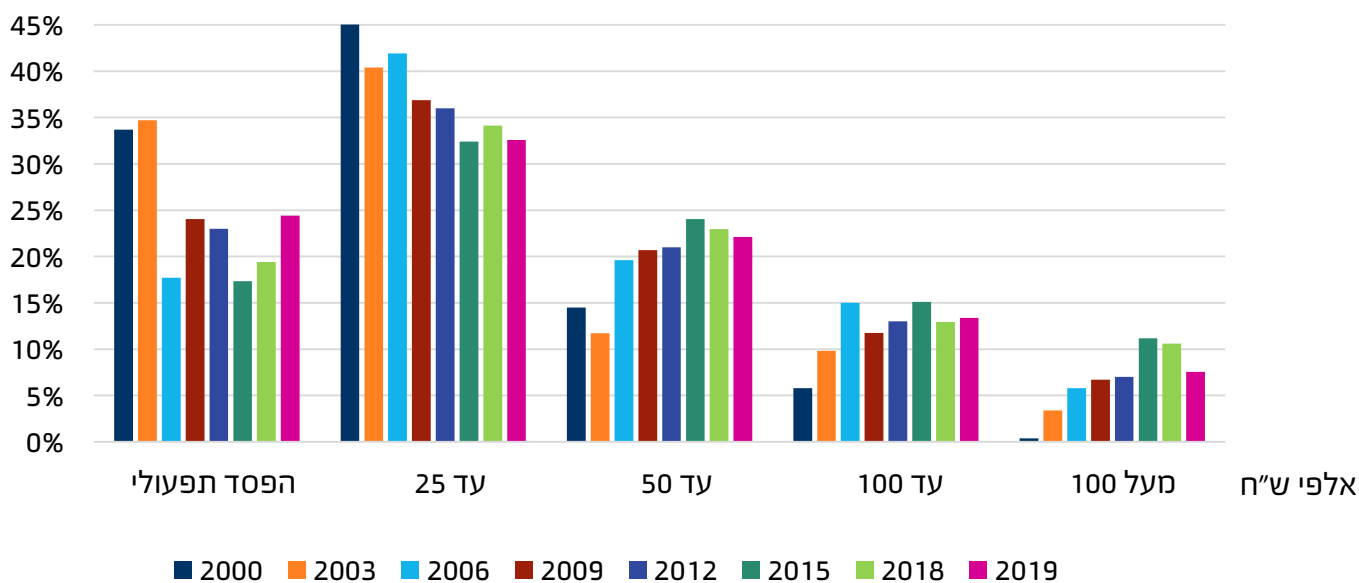
התפלגות הקיבוצים לפי רווח תפעולי לקיבוץ

הרווח התפעולי הינו המדד החשוב ביותר. לאורך השנים ניכרת ירידה מתמשכת במספר הקיבוצים הנמצאים ברווחיות תפעולית נמוכה ועליה במספר הקיבוצים בעלי רווחיות תפעולית גבוהה. עם זאת, מספר הקיבוצים בהפסד תפעולי מתנדנד ללא מגמה מובהקת. עם זאת, נראה כי בשנתיים האחרונות המגמה נעצרה והמצב התייצב ואולי אף במגמת ירידה.

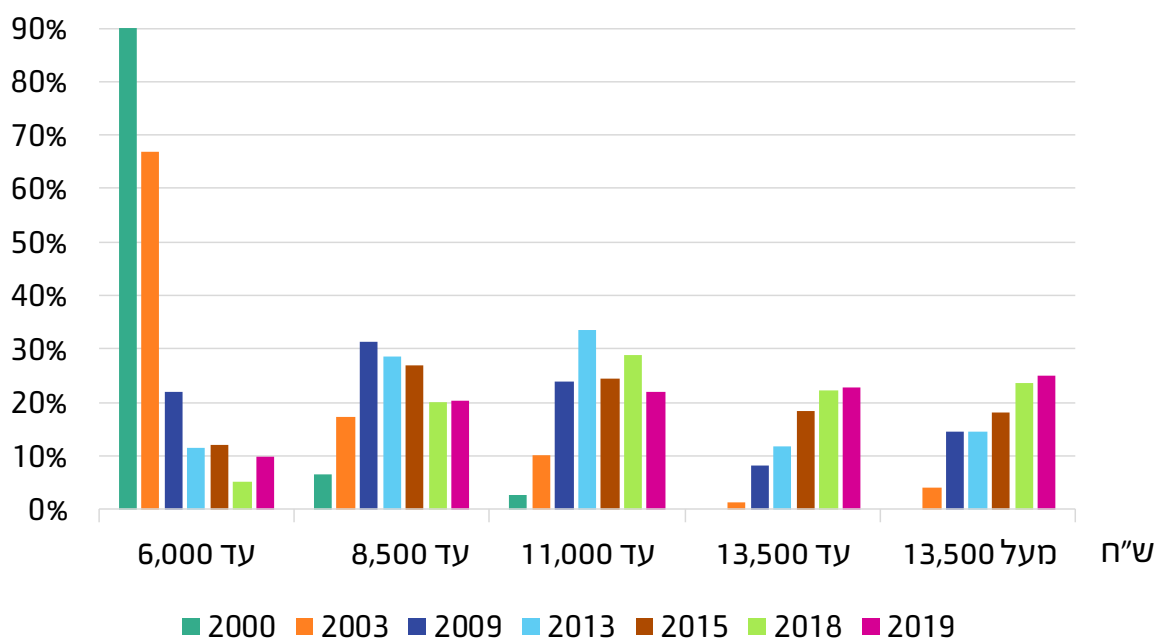
התפלגות הקיבוצים לפי רווח תפעולי לחבר

לאורך השנים ניכרת מגמת שיפור גם במדד הרווח התפעולי לחבר. בשנים האחרונות ניכרת התייבבות בקצוות (קיבוצים בעלי רווחיות גדולה וקיבוצים בהפסד) וגידול ברווחיות "קיבוצי האמצע". נראה, שמגמה זו נעצרה בשנת 2018, שנה שבה נרשמה, בממוצע, ירידה ביחס לשנת 2015. בשנת 2019 נמשכת מגמת הירידה, שהחלה בשנת 2018.

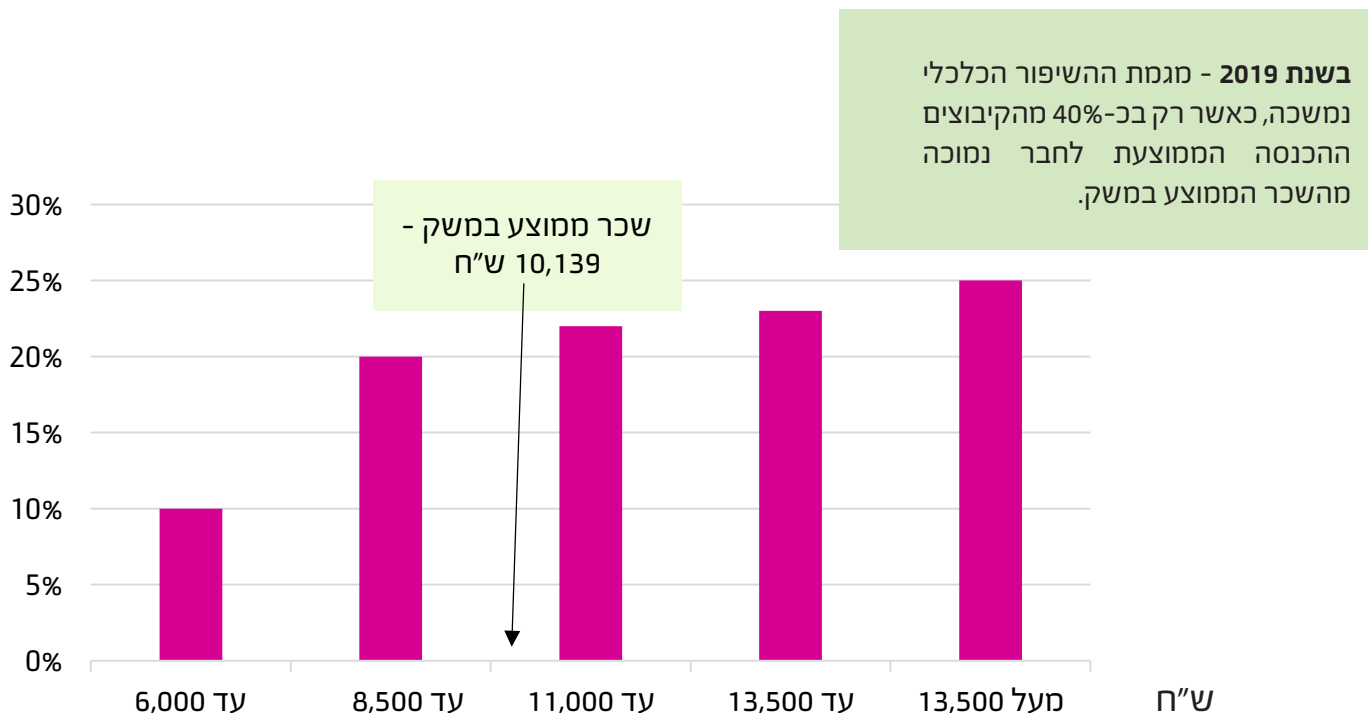
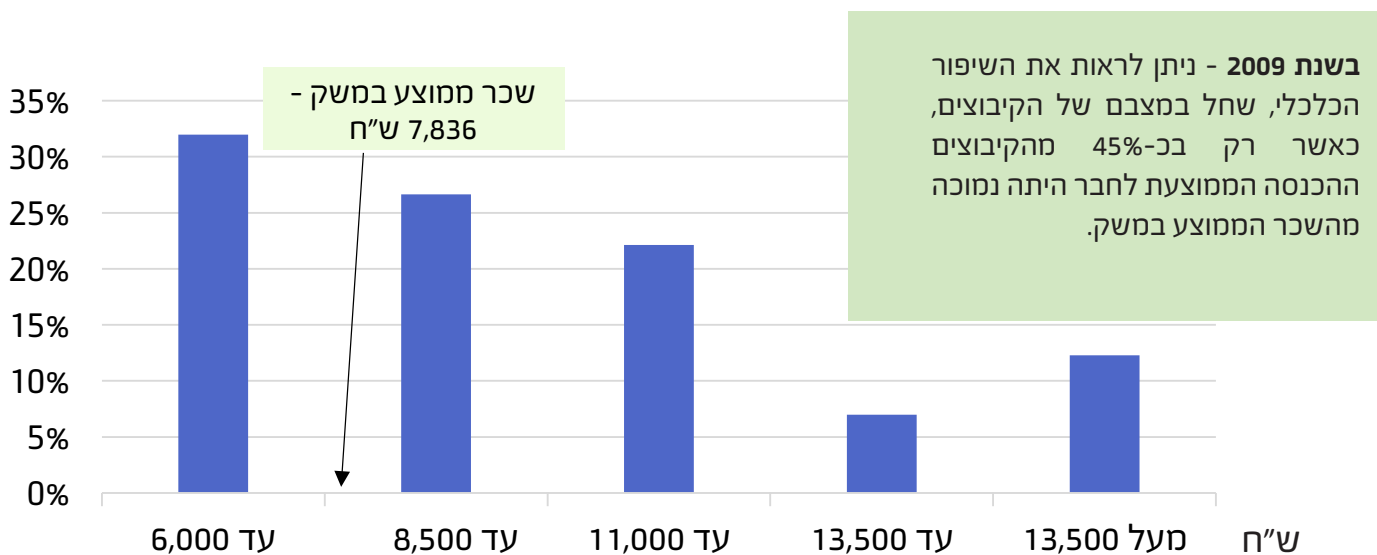
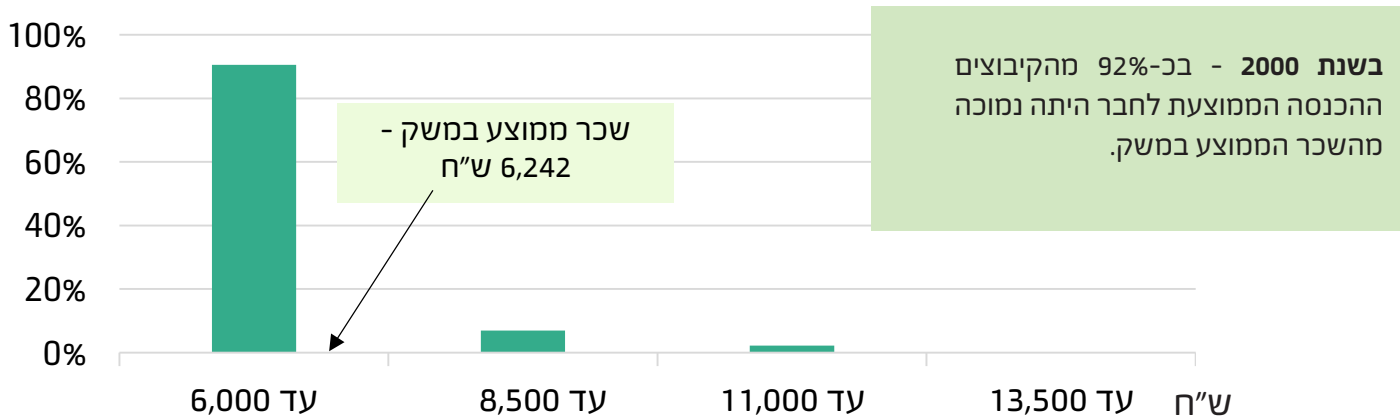

התפלגות הקיבוצים לפי הוצאות קיום כולל רווח תפעולי לחבר

החיבור של הוצאות הקיום עם הרווח התפעולי לחבר מהווה אומדן טוב להכנסה לחבר, המצויה במגמת גדילה עקבית (בשיעור גבוה בעשור הראשון של המאה ה-21 ובשיעור מתון בעשור השני).

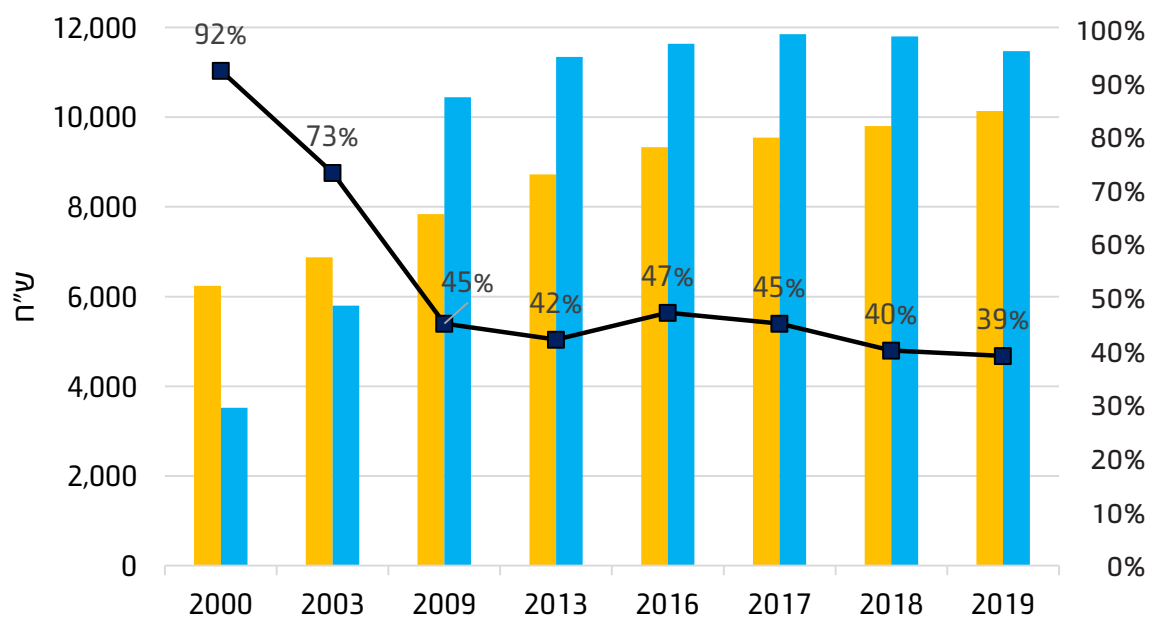
השוואת הוצאות קיום כולל רווח תפעולי לחבר לשכר הממוצע במשק

השוואת הוצאות קיום כולל רווח תפעולי לחבר לשכר הממוצע במשק

אחוז הקיבוצים בהם ההכנסה הממוצעת לחבר נמוכה מהשכר הממוצע במשק שומר על יציבות, תוך שיפור קל, זאת לאחר שיפור ניכר בתחילת שנות האלפיים.

(*) שכר ממוצע במשק - ממוצע השכר ברוטו למשרות שכיר בישראל.

שכר ממוצע במשק

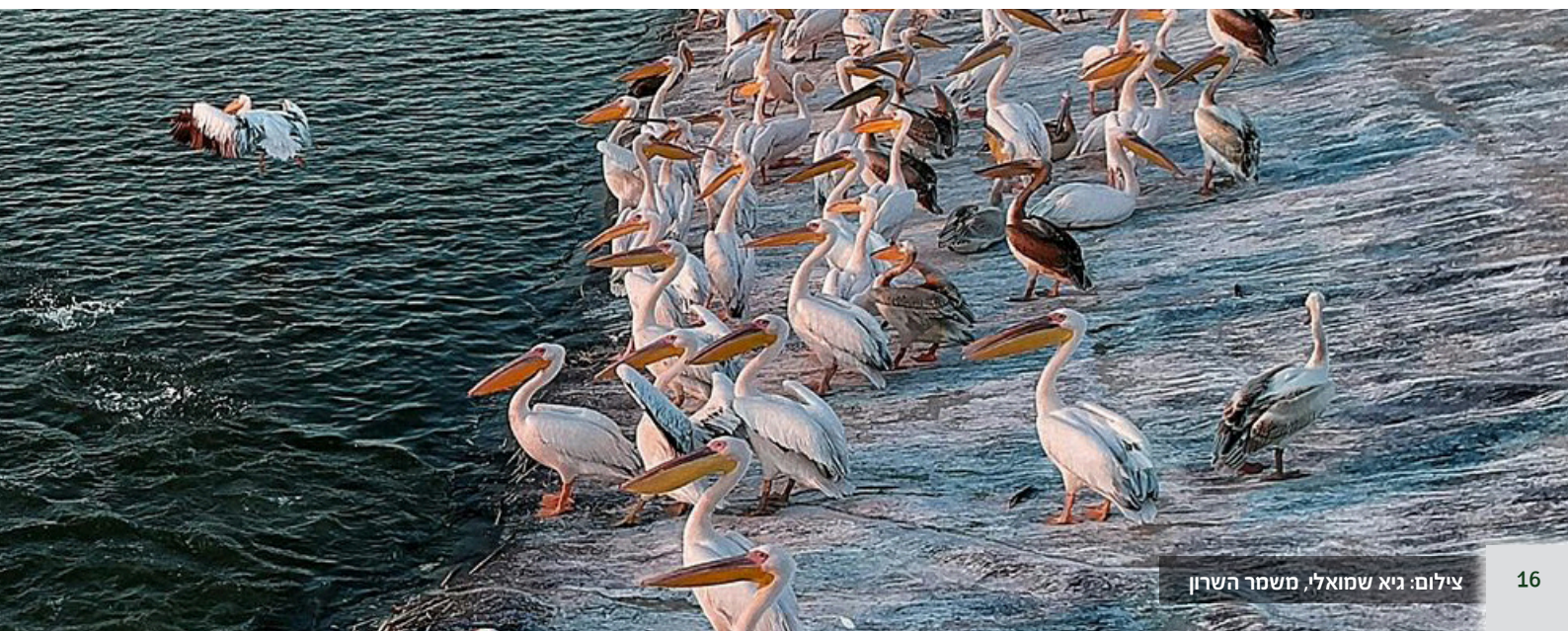
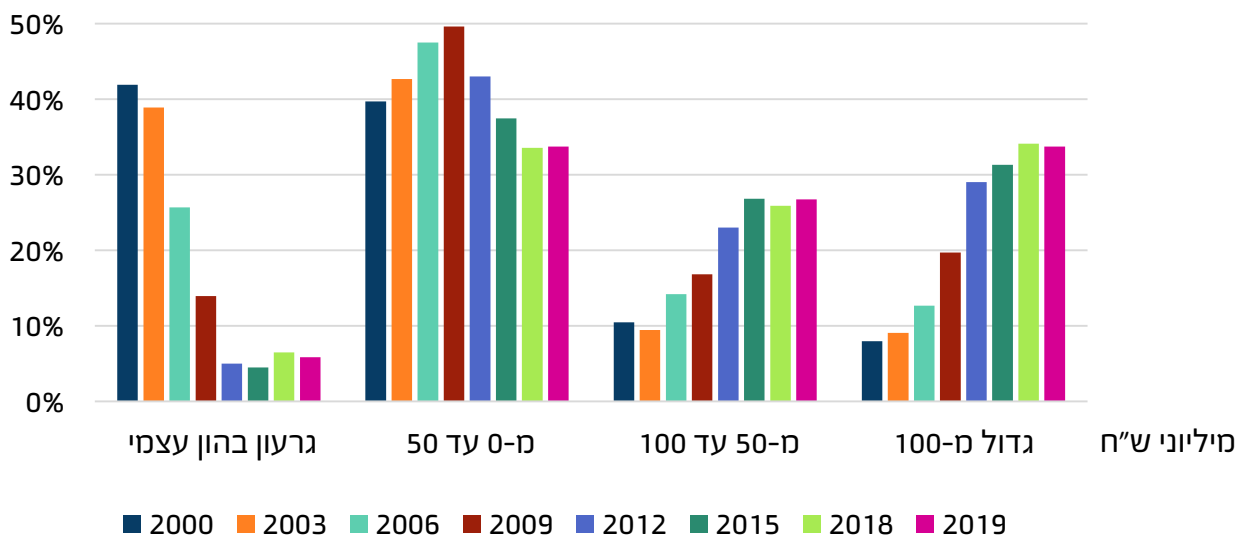
הכנסה ממוצעת חבר קיבוץ

אחוז הקיבוצים בהם ההכנסה הממוצעת לחבר נמוכה מהשכר הממוצע במשק

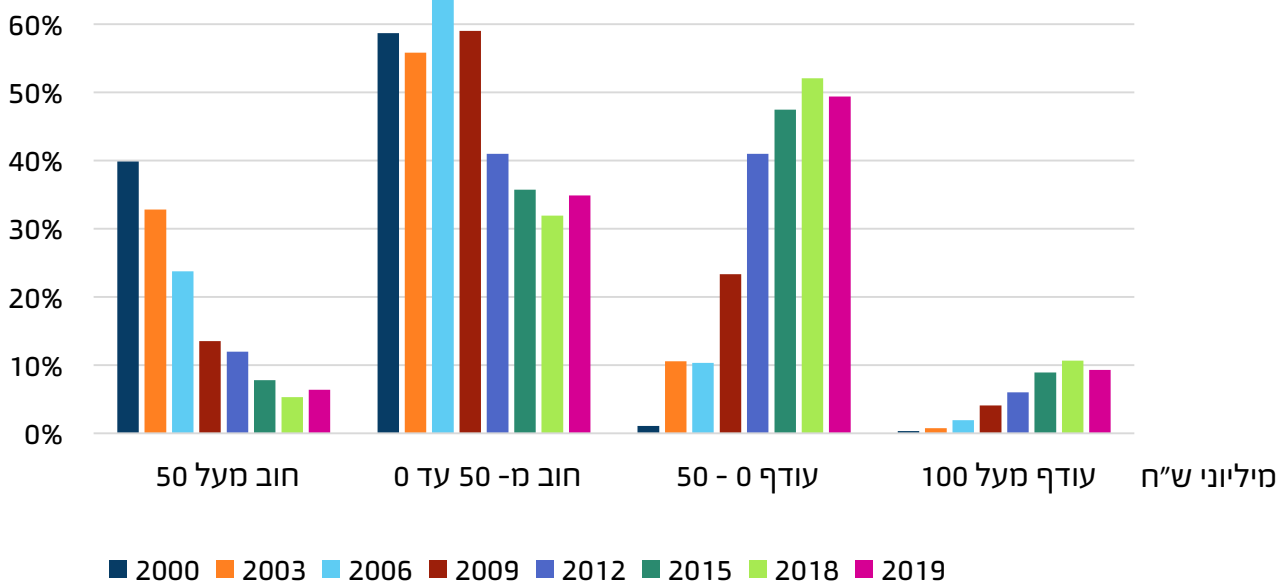
התפלגות הקיבוצים לפי הון עצמי לקיבוץ

בעשור האחרון גדל בהתמדה מספר הקיבוצים בעלי הון עצמי חיובי. יצוין, כי התמורה ממכירת החזקות בתאגידים והסדרים פרטניים לקיבוצים בקשיים, היו בעלי השפעה ממשית על הגידול בהון העצמי. מנגד, היישום של הוראה חשבונאית מספר 4 של רשם האגודות השיתופיות - המחייבת את הקיבוצים המתחדשים לכלול התחייבות אקטוארית בגין פנסייה לחברים והתחייבויות לעוזבים בדוחות הכספיים - הביא, החל מסוף שנת 2015 ובשנת 2016, לקיטון בהון העצמי ולגידול (קטן) במספר הקיבוצים בעלי גרעון בהון העצמי. נראה שמגמה זו נעצרה בשנים האחרונות. בשנת 2019 נרשמו תוצאות דומות לשנת 2018.

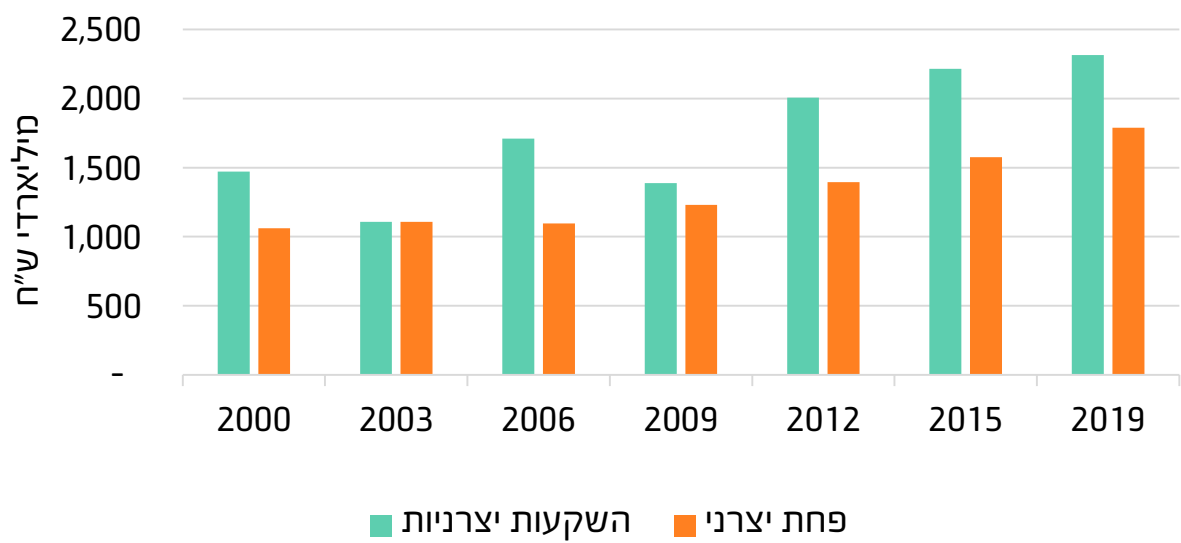

התפלגות הקיבוצים לפי נכסים פיננסיים בניכוי התחייבויות פיננסיות לקיבוץ

החוב נטו מוגדר כסך חוב נושא ריבית בניכוי נכסים פיננסיים. לאורך השנים ניכר שיפור משמעותי במצב הפיננסי של הקיבוצים, כאשר בשנים האחרונות נרשמת יציבות. בשנת 2019 נרשמה ירידה קלה בהיקף הנכסים נטו בהשוואה לשנת 2018.

לאורך השנים ניכרת מגמה של השקעה ברכוש יצרני מעבר לפחת. תופעה זו מאפיינת ומשקפת תהליך של צמיחה.

מקורות הכנסה עיקריים

התכנון והתפעול
הקבוצה

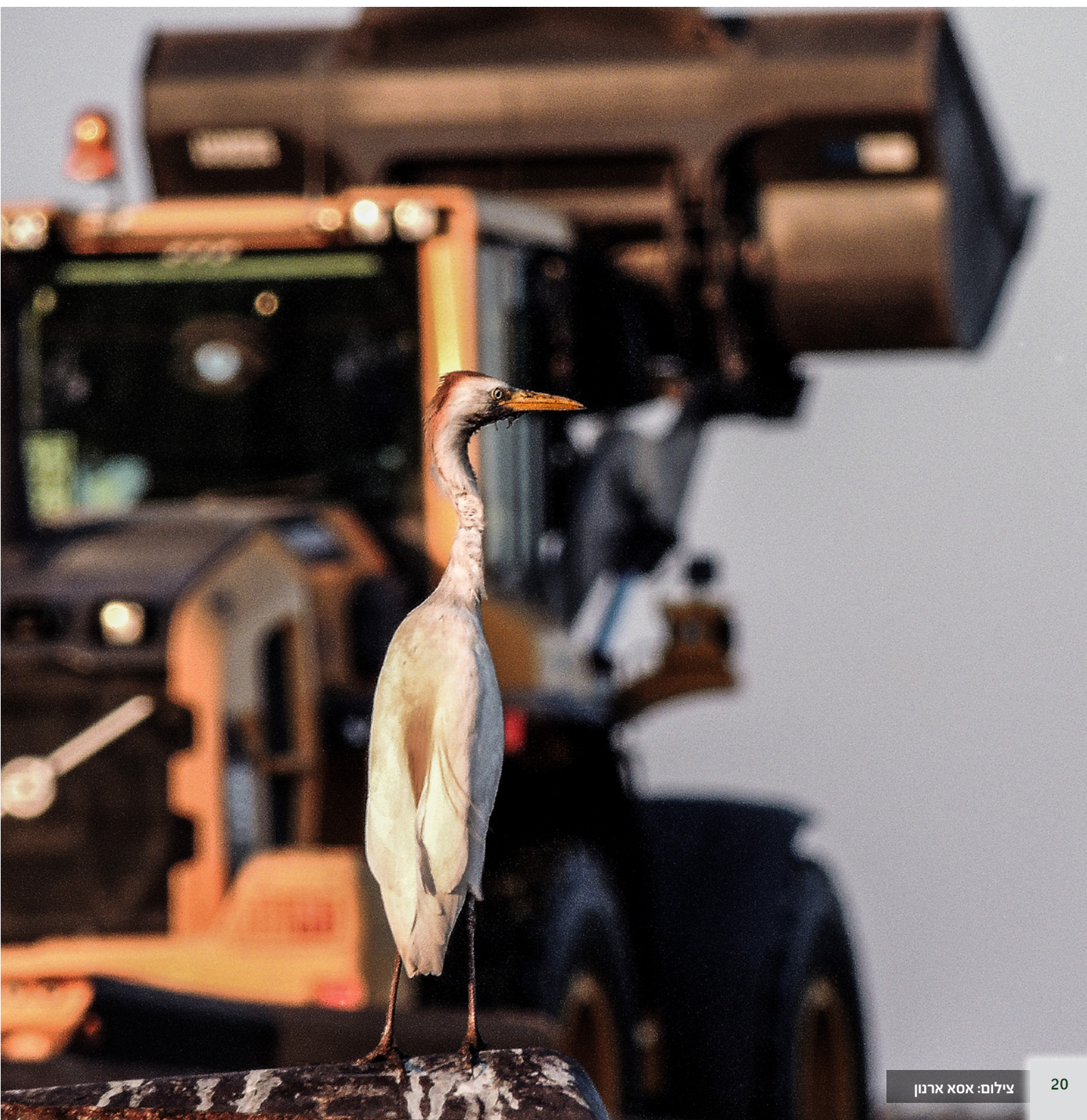
תעשייה

התפתחות המכירות
רווח תפעולי
שיעורי הרווח מסך המכירות
חלקה של התעשייה הקיבוצית
מבנה הבעלות
התפלגות המפעלים
השקעות בחברות הזנק

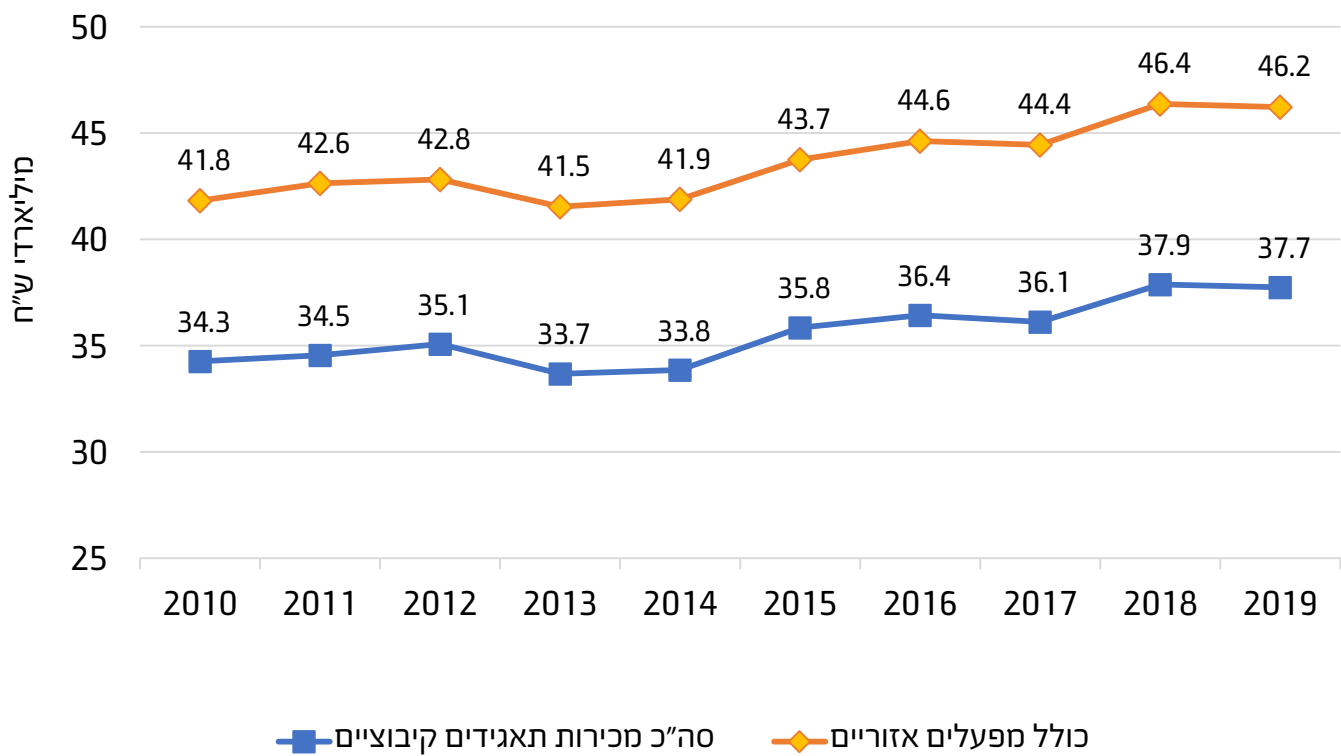
תקליט

הכנסות
ערך התפוקה
מדד מחירי המזון
צריכת מים

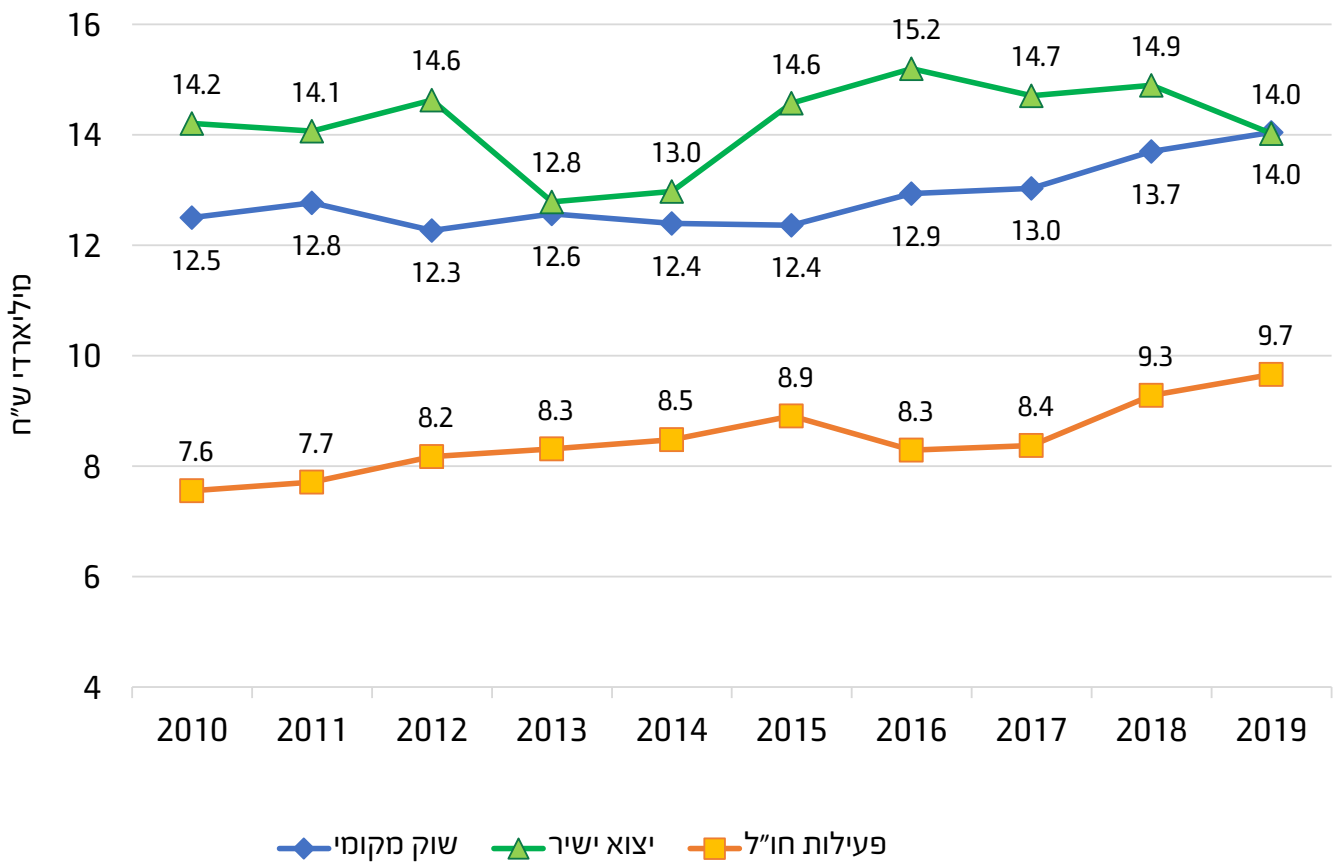
הנתונים לגרפים הבאים התקבלו מאיגוד התעשייה הקיבוצית. נתוני התעשייה הקיבוצית כוללים את כלל המפעלים הקיבוציים, בהיקף פעילות מלא של המפעל, דהיינו, ללא התייחסות לשיעור ההחזקה.

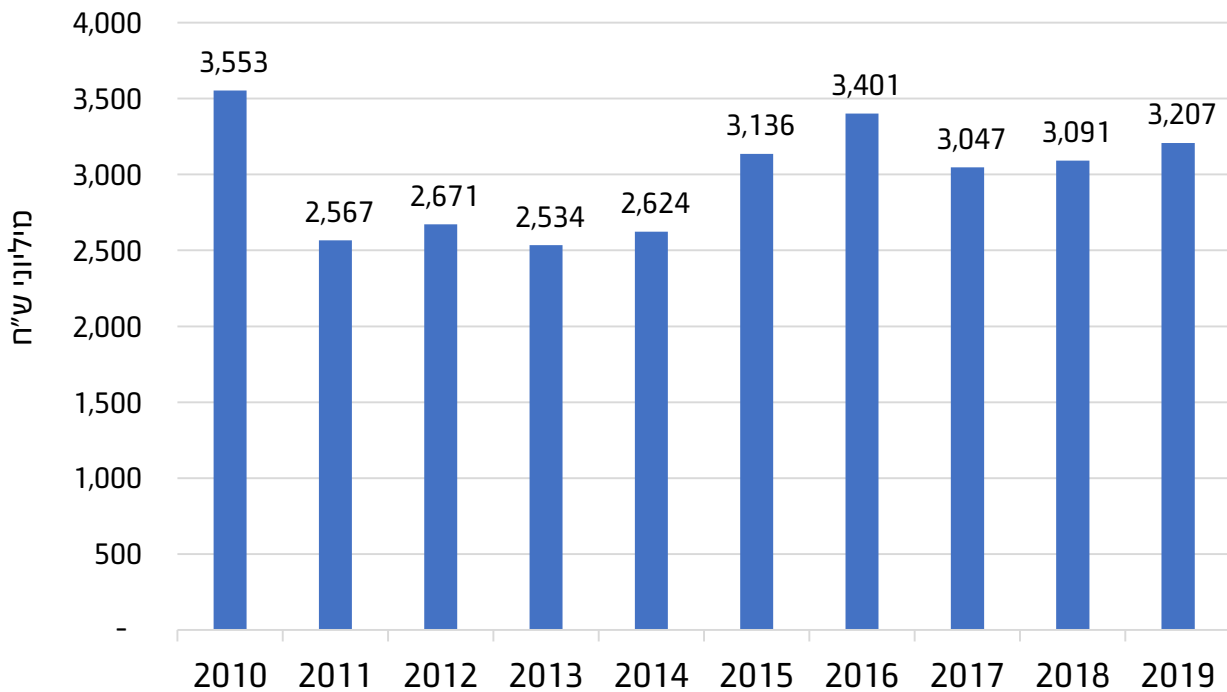
במרבית השנים, בעשור האחרון, חל גידול בהכנסות המצרפיות. בשנת 2019 הסתכמו מכירות התעשייה הקיבוצית ב-46.2 מיליארד ש"ח, מתוכם 37.7 מיליארד בתאגידים קיבוציים והשאר במפעלים האזוריים. המפעלים בקיבוצים רשמו ירידה קלה במכירות ביחס לשנת 2018.

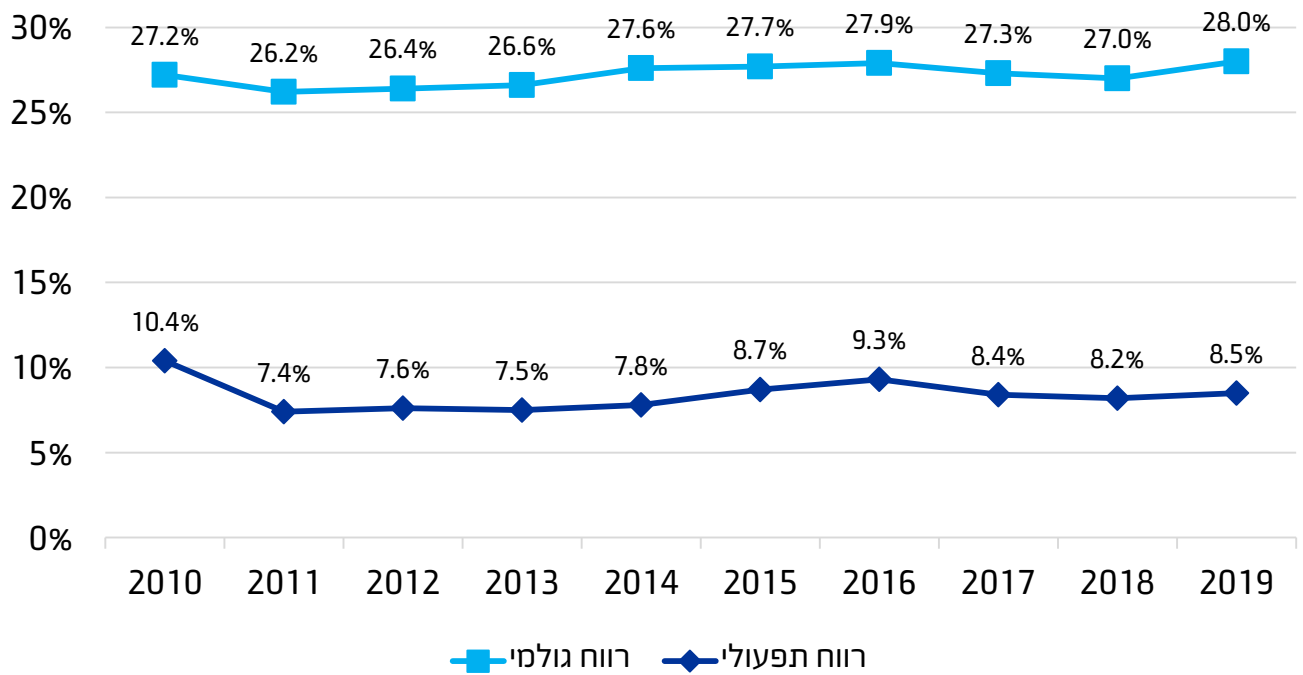
בשנת 2019 נמשכה מגמת הגידול בהיקף המכירות בשוק המקומי ובפעילות בחו"ל, זאת לעומת ירידה בייצוא הישיר.

בעשור האחרון ניכרת מגמה כללית של גידול ברווח התפעולי. בשנת 2019 הרווח התפעולי המצרפי עלה בשיעור של 3.75%, זאת למרות הירידה במחזור ההכנסות.

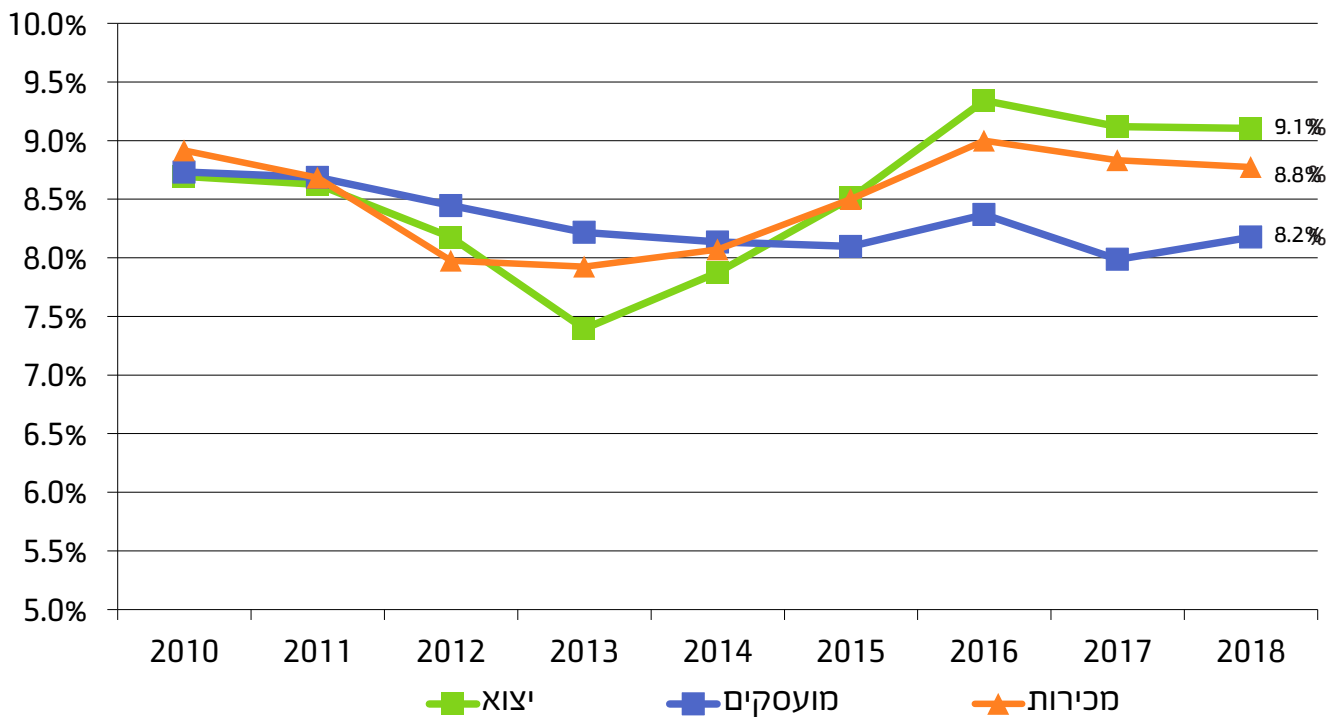

בשנת 2019 נרשמה עליה מתונה בשיעורי הרווח הגולמי והתפעולי, זאת לאחר מספר שנים בהן נרשמה מגמת ירידה.

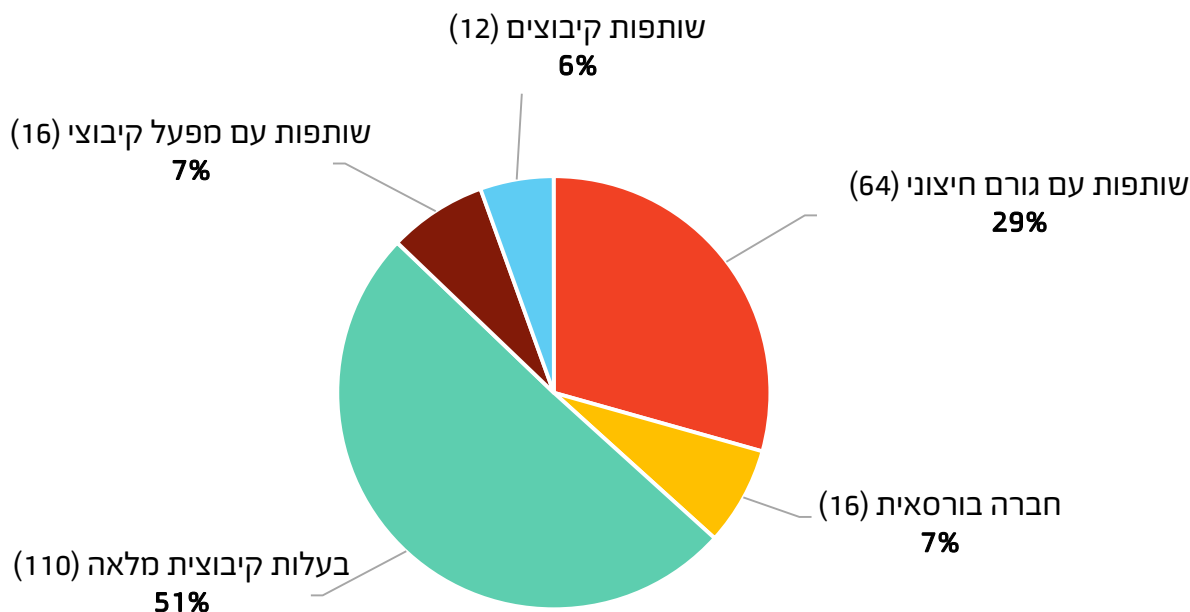
חלקה של התעשייה הקיבוצית מכלל התעשייה הישראלית
(כולל מפעלים אזוריים, ללא פעילות חו"ל)

משקלה של התעשייה הקיבוצית (ללא פעילות חו"ל), מסך התעשייה הישראלית, יציב בשנים האחרונות ועומד על קרוב ל-9% במכירות ובייצוא וכ-8% במספר המועסקים.

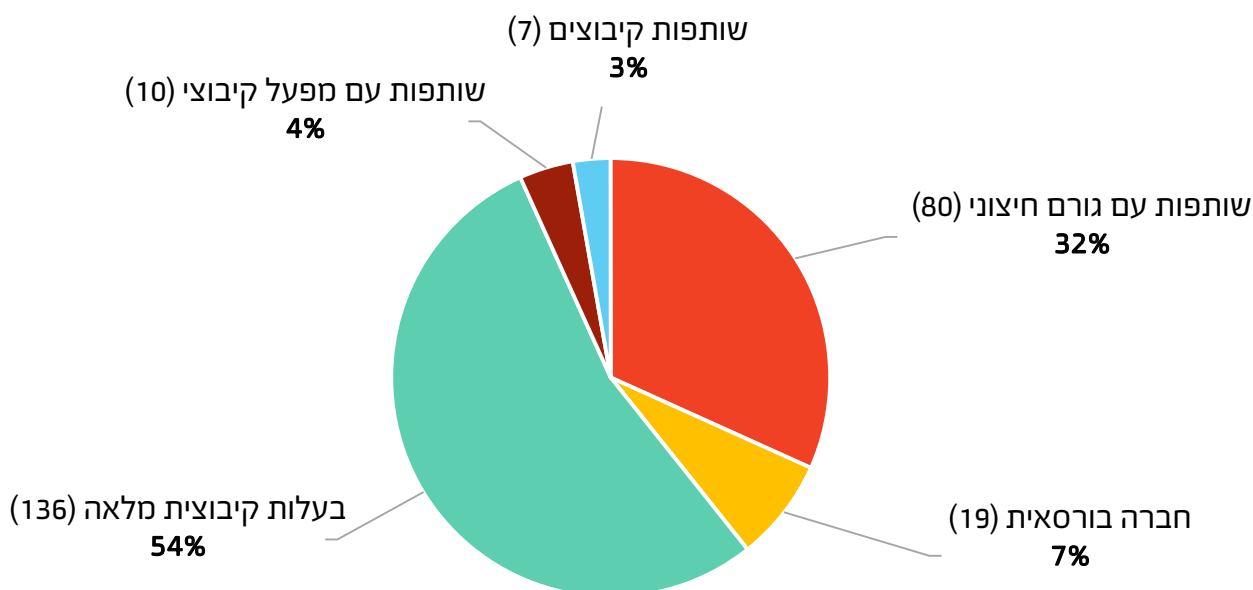
בשנת 2019

סך הכל 218 מפעלים

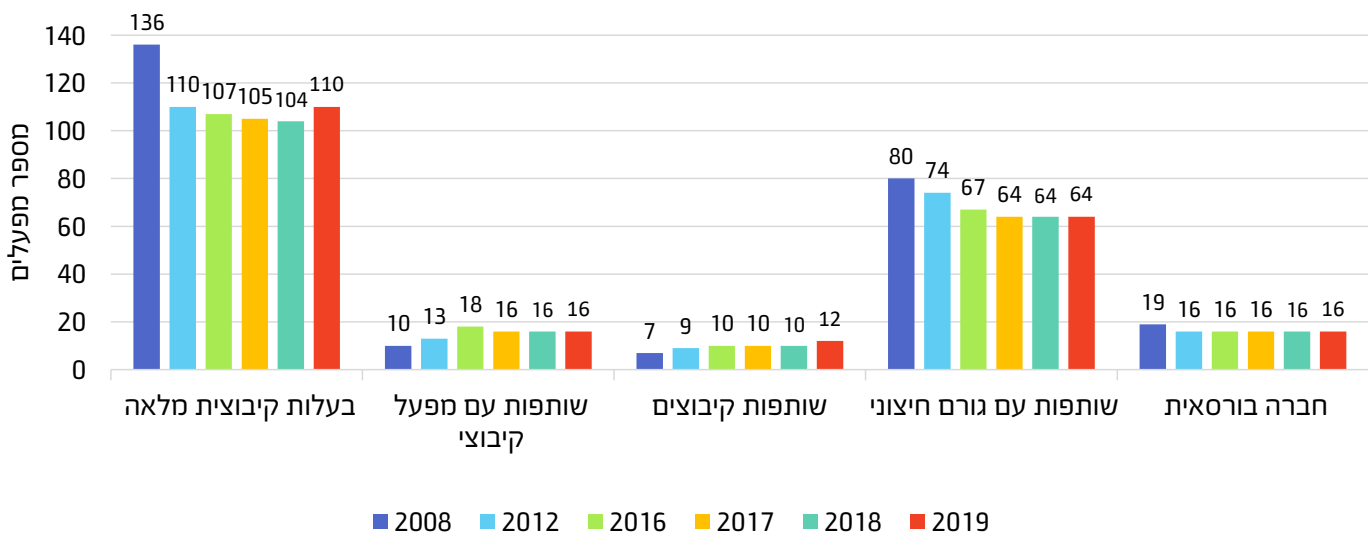
בשנת 2008

סך הכל 252 מפעלים

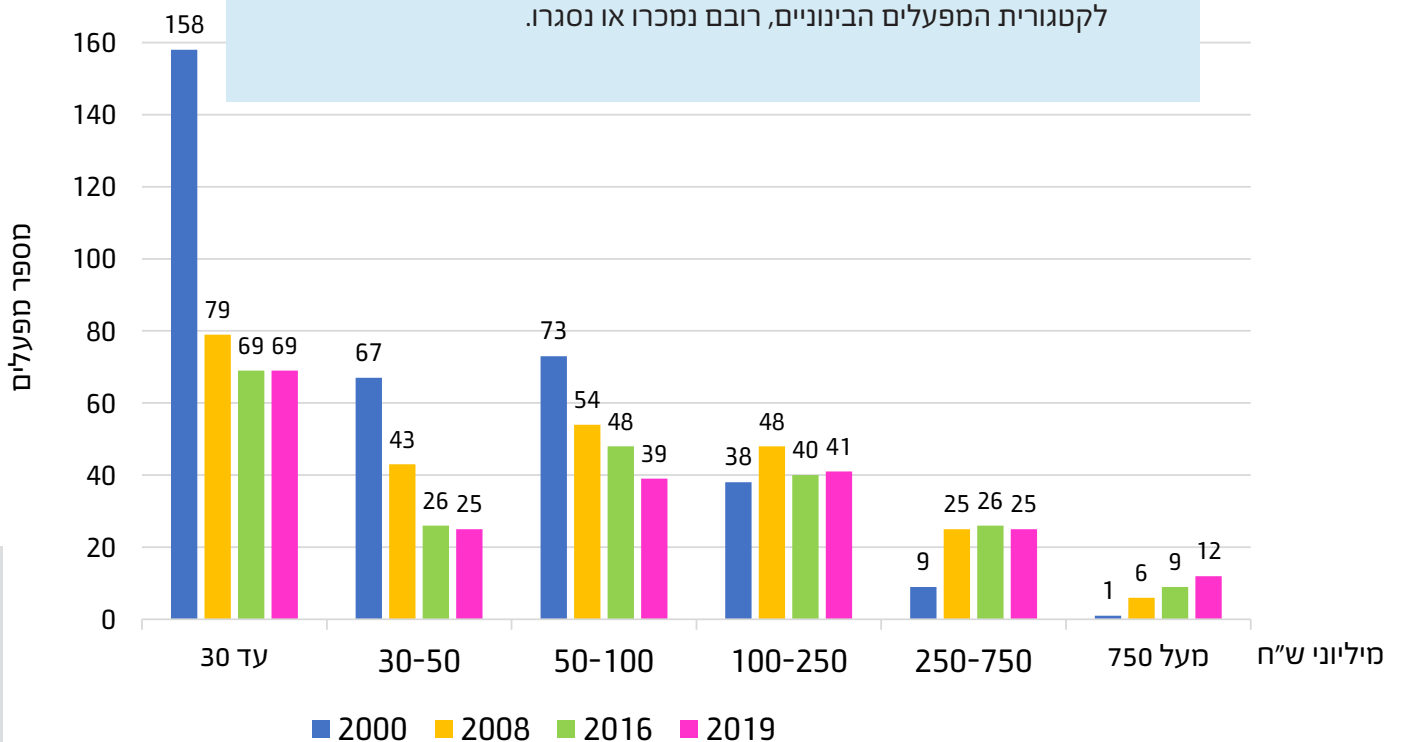
מבנה הבעלות - מגמה רב שנתית

השינוי הבולט לעומת העשור הקודם - ירידה בשיעור המפעלים שבבעלות קיבוצית מלאה ובשותפות עם גורמים חיצוניים לעומת עליה (קטנה) במספר המפעלים שהינם בשותפות קיבוצים ובשותפות עם מפעל קיבוצי. בעשור הנוכחי נרשמה יציבות בכל הקטגוריות.

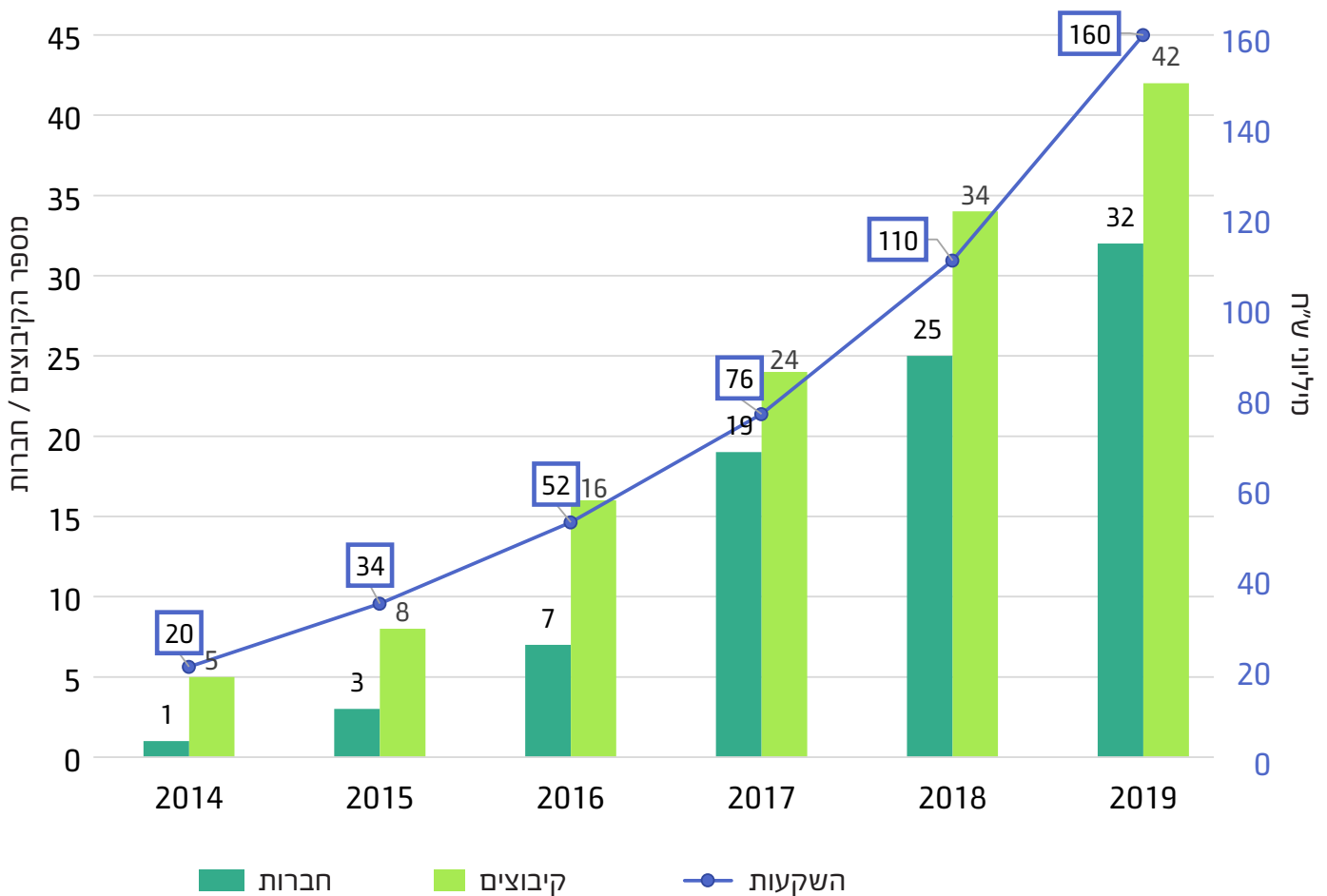
התפלגות המפעלים לפי היקף הכנסות

מספר המפעלים הקטנים (מחזור של עד 100 מיליון ש"ח) קטן ביותר ממחצית מאז שנת 2000 וכרבע מאז שנת 2008. חלקם הקטן צמח ועבר לקטגוריה המפעלים הבינוניים, רובם נמכרו או נסגרו.

השקעות בחברות הזנק

לצד הנסיגה במספר הקיבוצים המחזיקים בבעלות משמעותית בתעשייה המסורתית והקיפאון בהקמת מפעלים מסורתיים חדשים, ניכרת עלייה בהשקעות בחברות הזנק. באיחור לא מבוטל מגששת התעשייה הקיבוצית את דרכה בעולם עתיר הסיכוי והסיכון של הטכנולוגיה המתקדמת וחברות ההזנק.

מקורות הכנסה עיקריים

לפני כשלושה חודשים הוקמה ממשלה חדשה, בראשות נפתלי בנט, ממשלה בה אנו תולים תקוות לתיקון תרבות הממשל, ביסוס הדמוקרטיה שעמדה במבחנים קשים בשנים האחרונות, ותיקון היחס העוין לו זכו תנועות ההתיישבות ב-12 השנים האחרונות.

בזמן כתיבת שורות אלו, מתנהל מאבק איתנים על יישום רפורמת ליברמן ופורר בחקלאות. בעיקרה כוללת הרפורמה ביטול הדרגתי, אך אגרסיבי, של מכסי הייבוא לפירות וירקות וביטול מכסות ההטלה בענף הלול. הנחת העבודה היא, שהרפורמות בחוק ההסדרים לתקציב 2021-2022 לא יעברו ככתבן וכלשונו, אך מטבע הדברים, ככל שתעבור רפורמה בחקלאות נצטרך לערוך התאמות לחקלאות הקיבוצית. התאמות אלו יכללו, בין היתר, בחינת גידולים חדשים, שיטות גידול חדשות, הכנסת טכנולוגיות חדשות חוסכות כוח אדם והמשך קידום חקלאות אגרו וולטאית.

חורף 2019-2020 התברך במשקעים רבים מהגליל והגולן דרך קו החוף, השפלה ועד קו רוחמה. הכינרת התמלאה מחדש אחרי שנים בהן גירדה את הקו השחור פעם למעלה ופעם למטה. בשנה זו בוצעו נטיות והשקעות רבות בכלל תחומי החקלאות הקיבוצית. השקעות אלו מומנו ברובן מכספי פיצויי תיקון 27 לחוק המים.

גם בשנה זו המשיכו יישובי העוטף לסבול מהצתות חוזרות ונשנות על ידי בלוני הטרור על שדותיהם, וממשלת המעבר פיצתה את יישובי העוטף בגין קציר חיטים מוקדם לשחת ותחמיץ, פעילות מאולצת שנועדה למזער את נזקי בלוני התבערה.

בתחילת שנת 2020 נתקלנו לראשונה בנגיף. ככלל, עובדי החקלאות נהנו מהנחות רגולטוריות כעובדים חיוניים וממשלת המעבר הבינה מיד עם פרוץ המגיפה, שמעבר לערכים הנופיים, שמירת הקרקעות, וייצור מזון טרי - יש לחקלאות ערך קיומי מוחשי והוא בטחון המזון. הביקוש המקומי למזון טרי מאז פרוץ הקורונה עלה בענפים מסוימים, אך בענפים חקלאיים המספקים מזון טרי לגופים המוסדיים כמו אולמות אירועים, בתי מלון ומסעדות חלה פגיעה קשה. כך לדוגמה, ענף ההודים, שקיבוצים אחדים מתמחים בגידולו, נפגע אנושות והביקוש לבשר הודים ירד פלאות. עם זאת, כניסת הקורונה לחיינו אופיינה ביציבות ואף בעלייה בביקוש לתוצרת טרייה וזאת כתוצאה מהפחתה משמעותית של יציאת ישראלים לחו"ל. ניתן לומר, בזהירות, שרוב ענפי החקלאות הקיבוציים, גם בחי וגם בצומח, כמעט ולא נפגעו כתוצאה מכניסת הקורונה לחיינו.

חוסר יציבות שלטוני מתמשך אפיין מאוד את השנתון 2019 - 2020. באופן פרדוקסאלי, אי הוודאות היטיבה עם ענפי החקלאות, שכן ללא חוק תקציב וחוק הסדרים אין גזרות ואין רפורמות שעלולות להיות הרסניות. ועם זאת, מצב של חוסר יציבות שלטוני מתמשך אינו מאפשר אופק תכנוני ארוך טווח, דבר שיביא בסופו של דבר לנסיגת ענפים חקלאיים רבים.

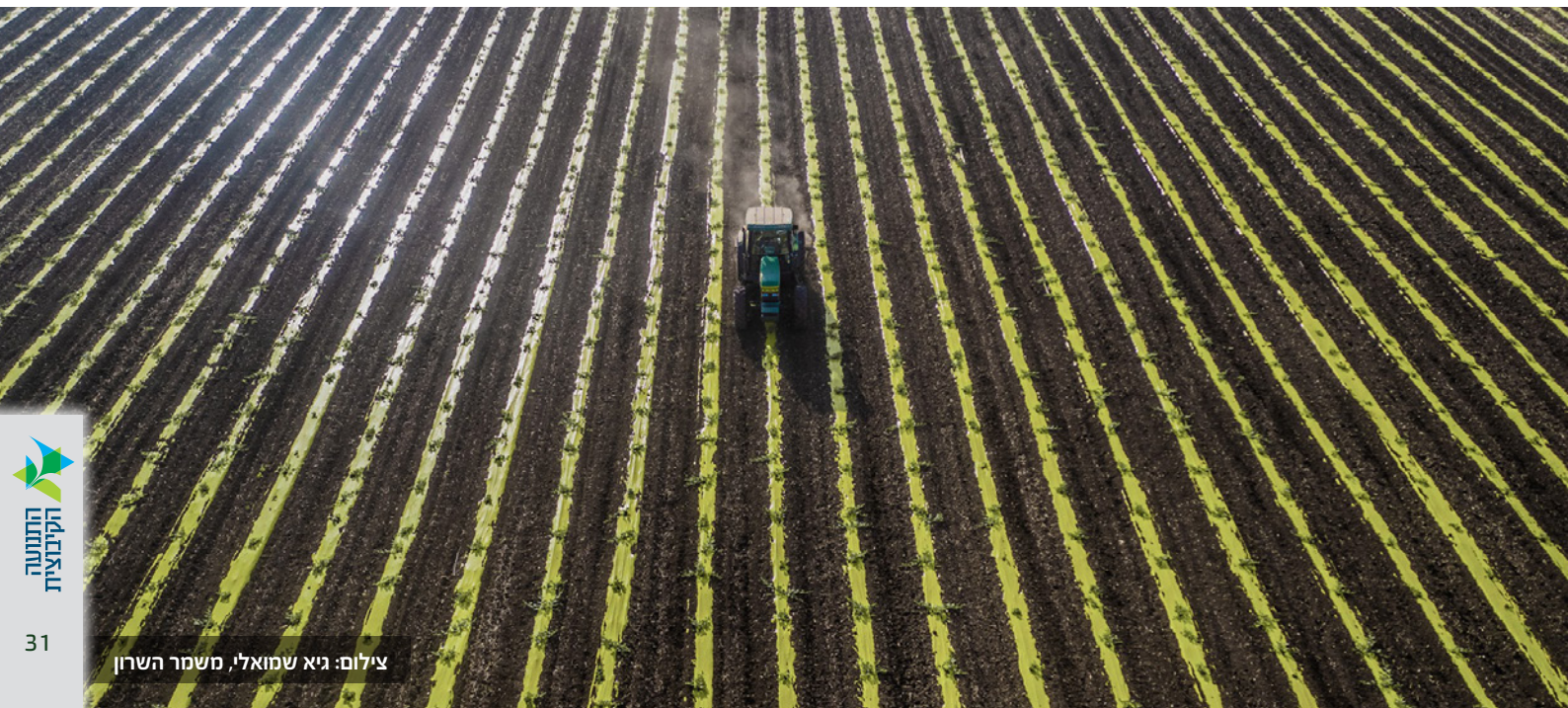
לסיכום, למעט ענפים בודדים, שנת 2019-2020 היתה שנה טובה לחקלאות הקיבוצית. שנה בה כולנו למדנו שבטווח הקצר, חוסר יציבות שלטוני מיטיב עם החקלאים ומאפשר שקט תעשייתי ללא תמורות חדות בתנאי הסחר, אך עם זאת, בטווח הבינוני והארוך, בשל היעדר תכנון ענפי, מצב זה עלול להביא לקיפאון וחוסר ודאות בעיקר בענפי חקלאות מוטי שוק מקומי.

לאחר עשור של יציבות בהיקף ההכנסות והרווח, בשנים האחרונות מסתמנת מגמה של גידול בהיקף ההכנסות והרווח הגולמי, שפירותיה מועברים כתשלומי שכר, כך שהרווחיות ממשיכה לדשדש.

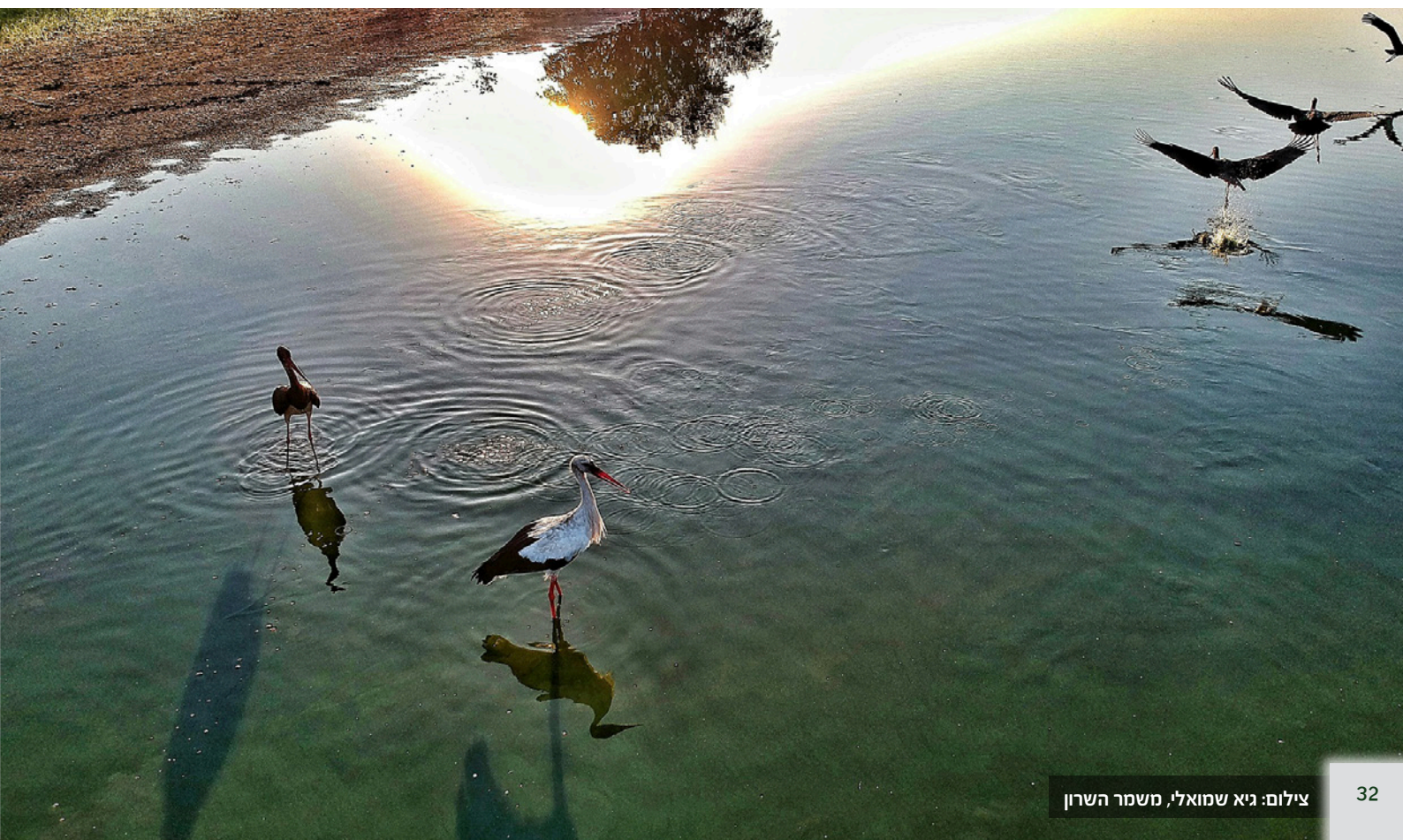
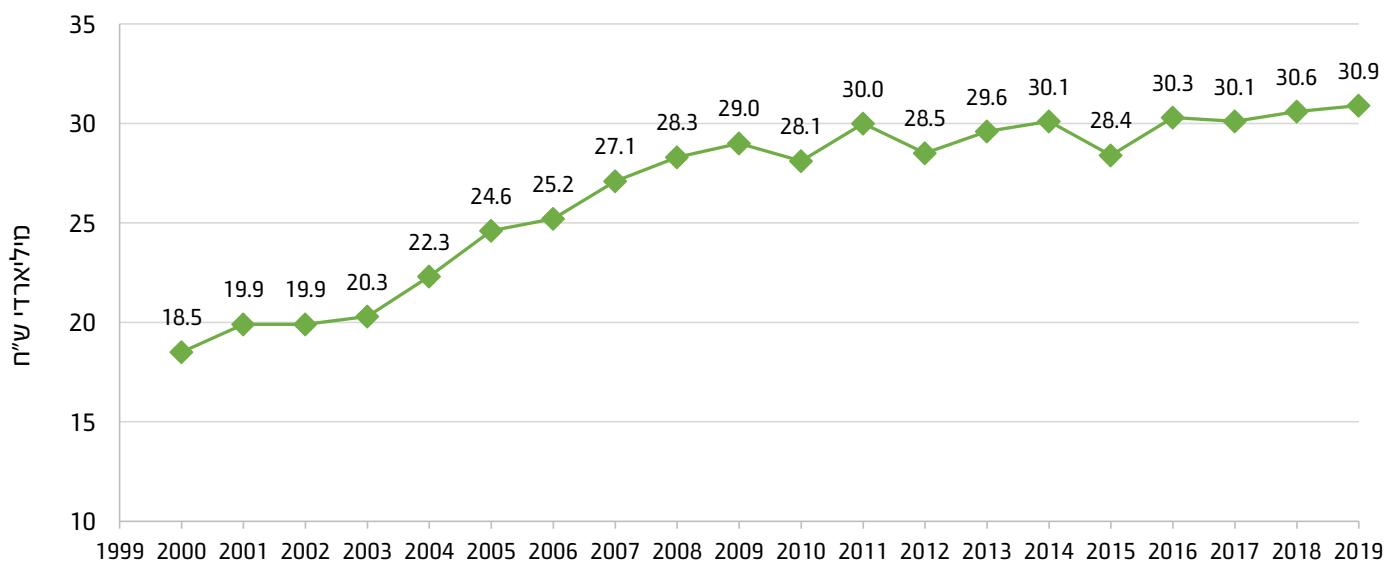
יצוין, כי מדידת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מסתיימת ברמה של ההכנסה הגולמית, כאשר מהכנסה זו עדיין יש לנכות תשלומי הון וריבית להון החוזר ולהשקעות - יתרה המיועדת למשיכת שכר החקלאי עצמו והפרשה להון עצמי.

2015	2016	2017	2018	2019	
28.4	30.3	30.1	30.6	30.9	ערך התפוקה
16.6	17.0	16.5	16.7	16.8	התשומה הקנויה
11.8	13.3	13.6	13.9	14.1	תוצר גולמי
2.3	2.4	2.3	2.3	2.3	בלאי
9.5	10.9	11.3	11.6	11.8	תוצר נקי
1.1	1.1	0.9	0.9	0.9	הכנסות אחרות
10.6	12.0	12.2	12.5	12.7	הכנסה נובעת מחקלאות
5.7	6.2	6.8	7.1	7.4	תשלומי שכר
4.9	5.8	5.4	5.4	5.3	הכנסה גולמית

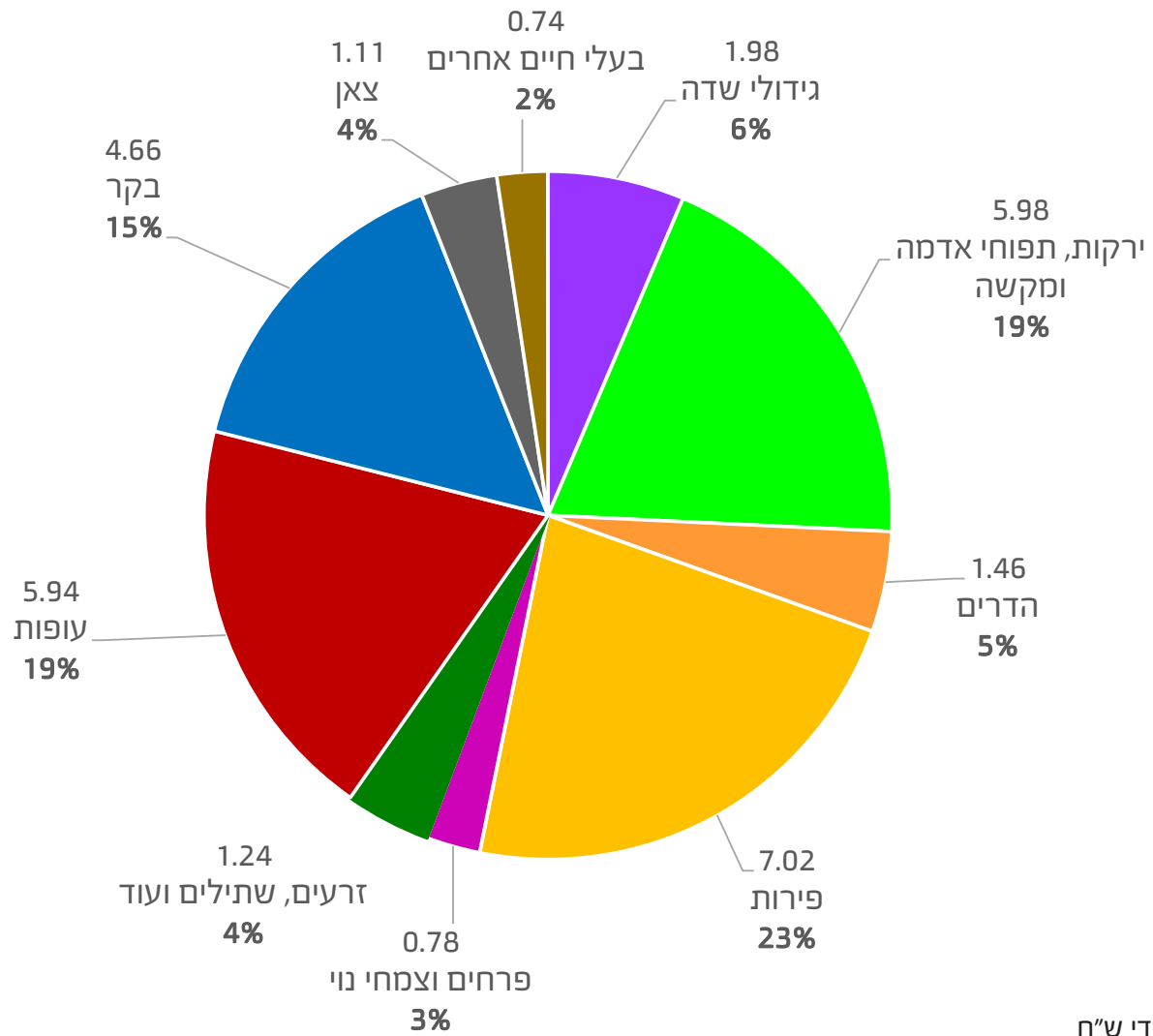
מיליארדי ש"ח

שנת 2019 מצטרפת לקיבוען המאפיין את התפוקה החקלאית מזה מספר שנים, ברמה של כ-30 מיליארדי ש"ח. זאת, לאחר צמיחה גדולה בעשור הראשון של המאה. הצמיחה השנתית היא של 3.3% לשנה. עם זאת, בשנים האחרונות מסתמנת מגמה של גידול מתון בהכנסות, מגמה שאינה משיגה את הגידול באוכלוסייה.

סך הכל ערך התפוקה בשנת 2019 - 30.9 מיליארד ש"ח.

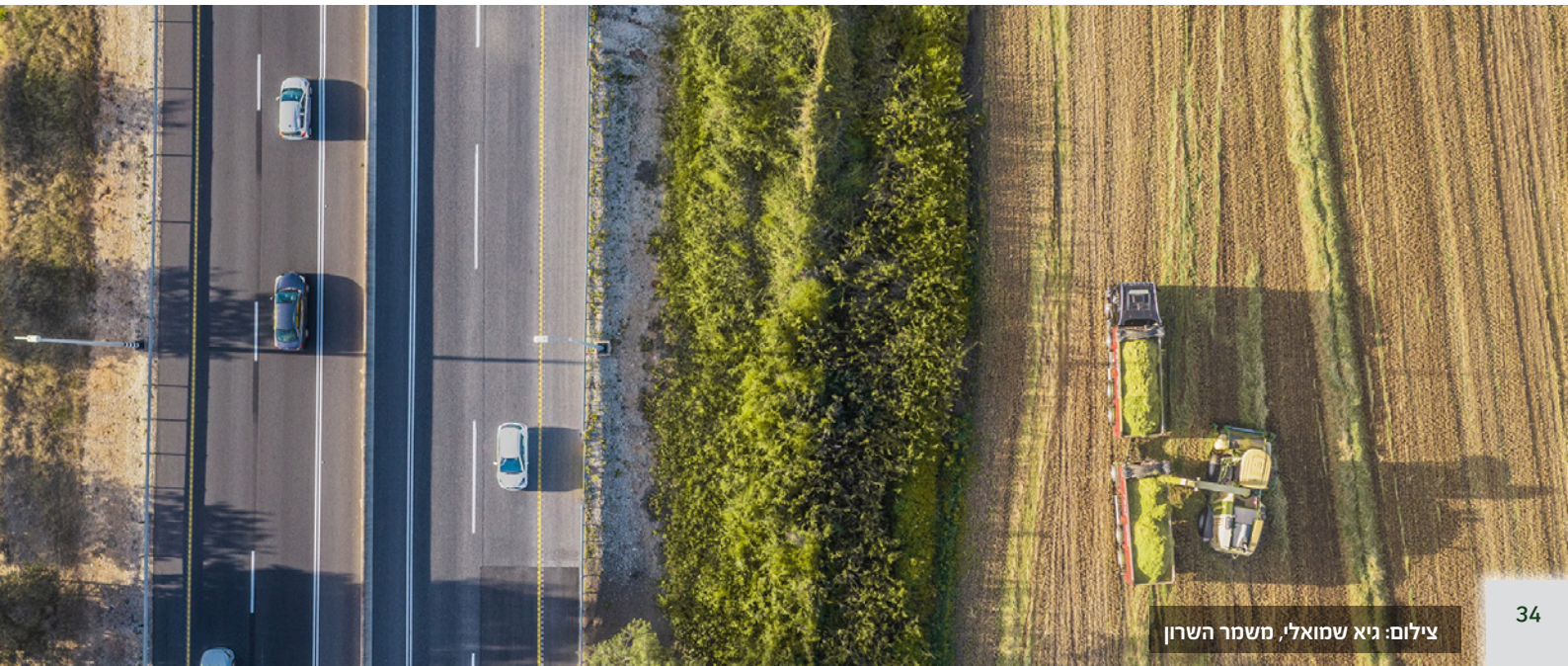
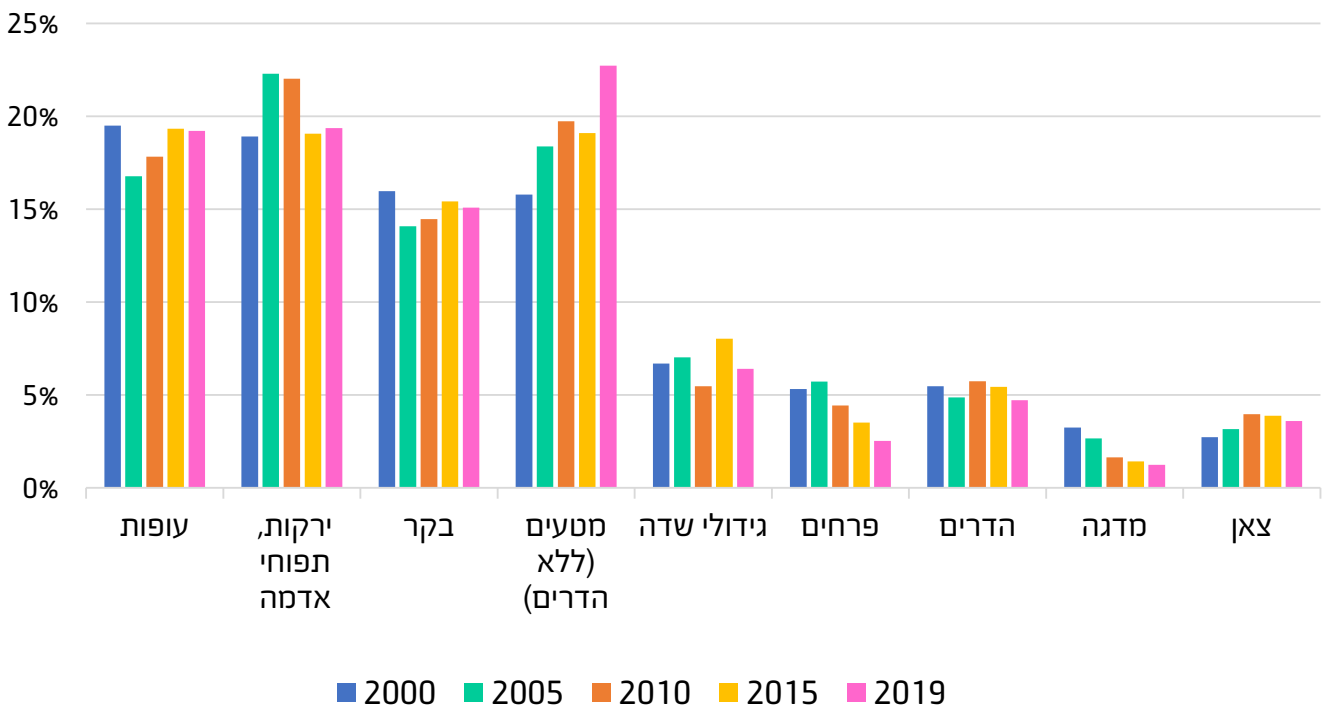
מיליארדי ש"ח

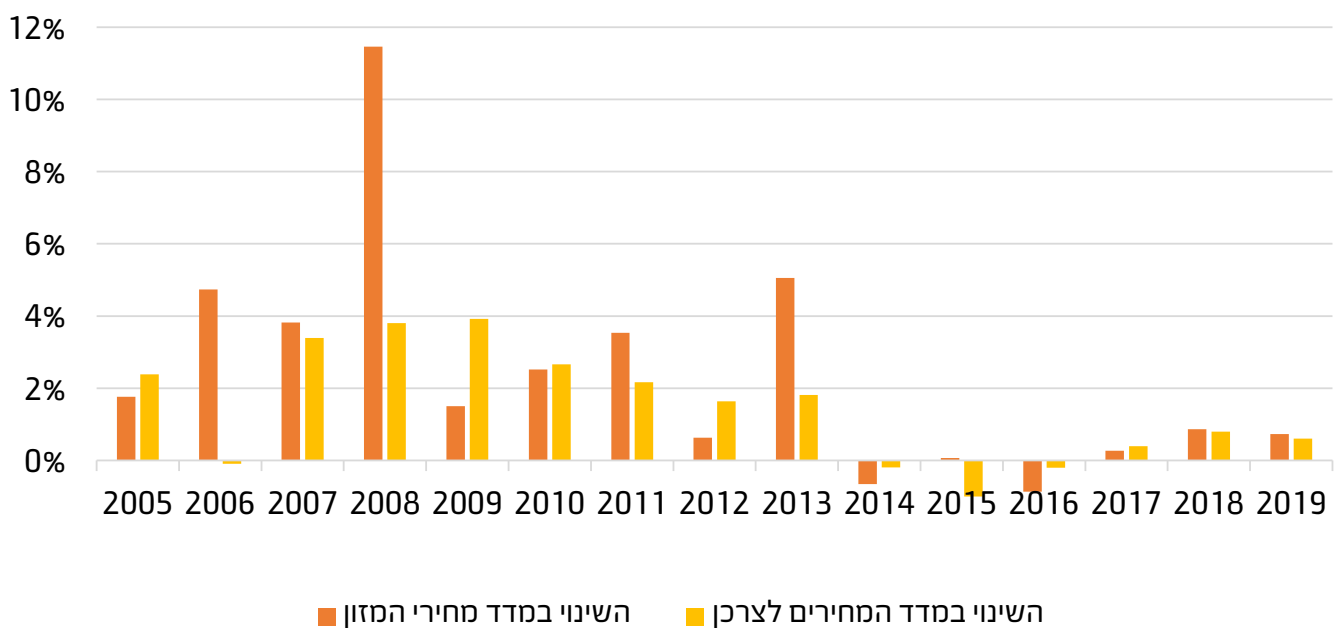
חקלאות

ערך התפוקה - מגמה רב שנתית בחלוקה לפי ענפים

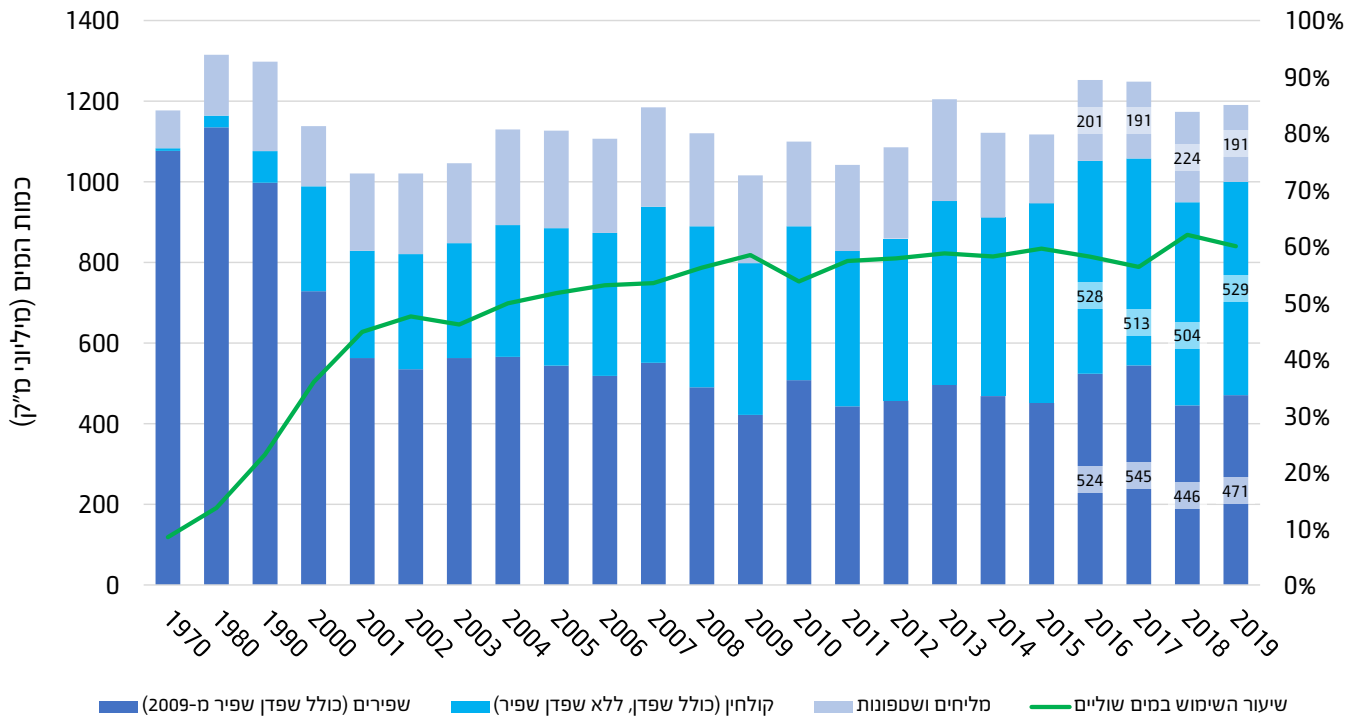
מטעים (ללא הדרים) - עליה עקבית בערך התפוקה.
ירקות - מגמה של גידול בעשור הראשון ונסיגה בעשור השני של המאה ה-21.
ענף הלול - מגמת עלייה לאחר נסיגה גדולה בתחילת העשור הראשון של שנות האלפיים.
ענף המדגה וענף הפרחים - ירידה מתמשכת בערך התפוקה.

מדד מחירי המזון עולה בעקביות מאז תחילת המילניום. עם זאת, בניכוי מדד המחירים לצרכן, העלייה הריאלית הינה בשיעור מצטבר של 13.9%, המגלם שיעור שנתי של 0.7% בלבד. בנוסף, אם נתעלם משנתיים יוצאות דופן (2006 ו-2008) - שיעור העלייה הריאלית של מדד מחירי המזון היה זניח - 1.3% במצטבר ו-0.1% שנתי.

צריכת המים בחקלאות עומדת על כ-1.2 מיליארד מ"ק בשנה.

בשנת 2019 עמד שיעור השימוש במים השוליים (קולחין, מליחים ושטפונות) על כ-60% (בדומה לשיעורי השימוש במים שוליים בעשור האחרון).
 החקלאות מהווה כיום גורם מרכזי לקליטת מי קולחין בישראל.

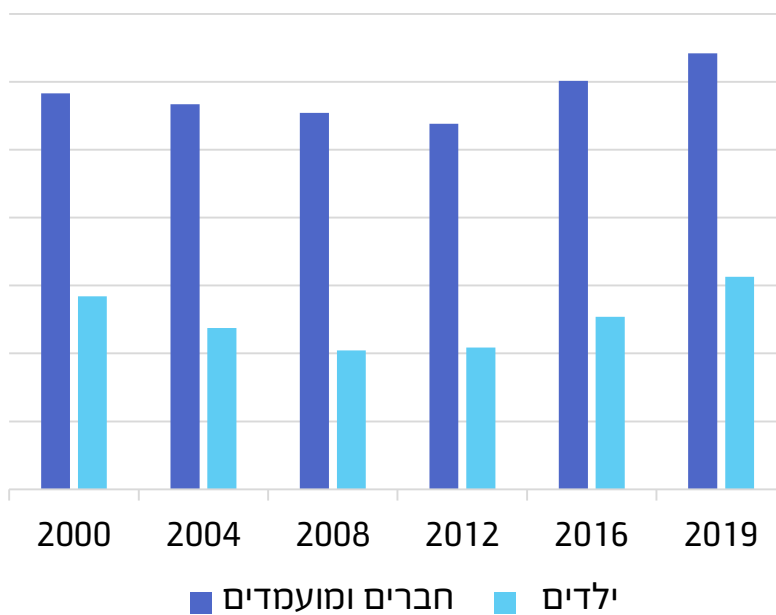

דמוגרפיה

פיזור גאוגרפי
אוכלוסיית הקיבוצים
התפלגות

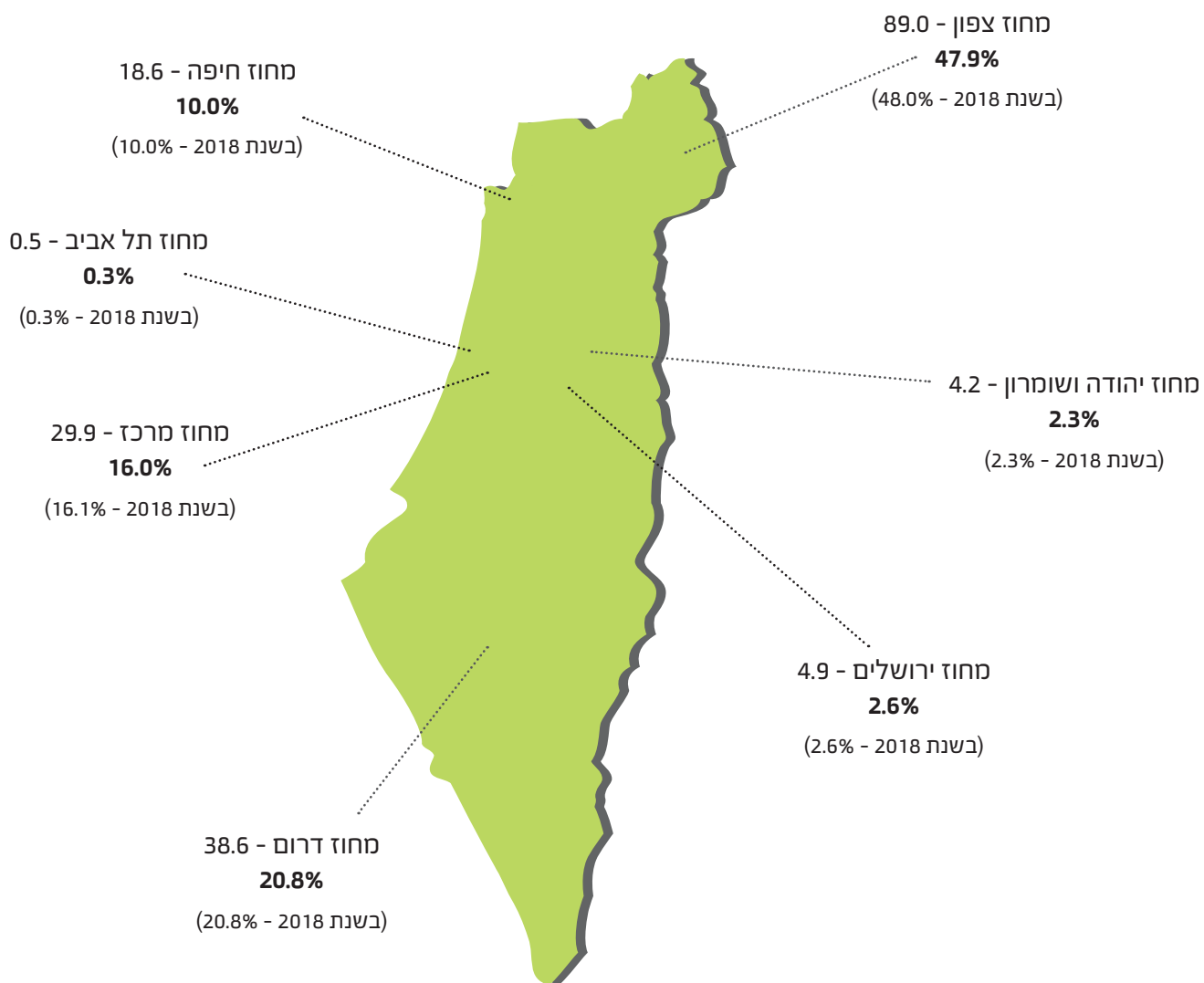
התנועה
הקואופרטיבית

הפיזור הגיאוגרפי של אוכלוסיית הקיבוצים

מעל 70% מאוכלוסיית הקיבוצים מתגוררת בפריפריה.

בשנת 2019

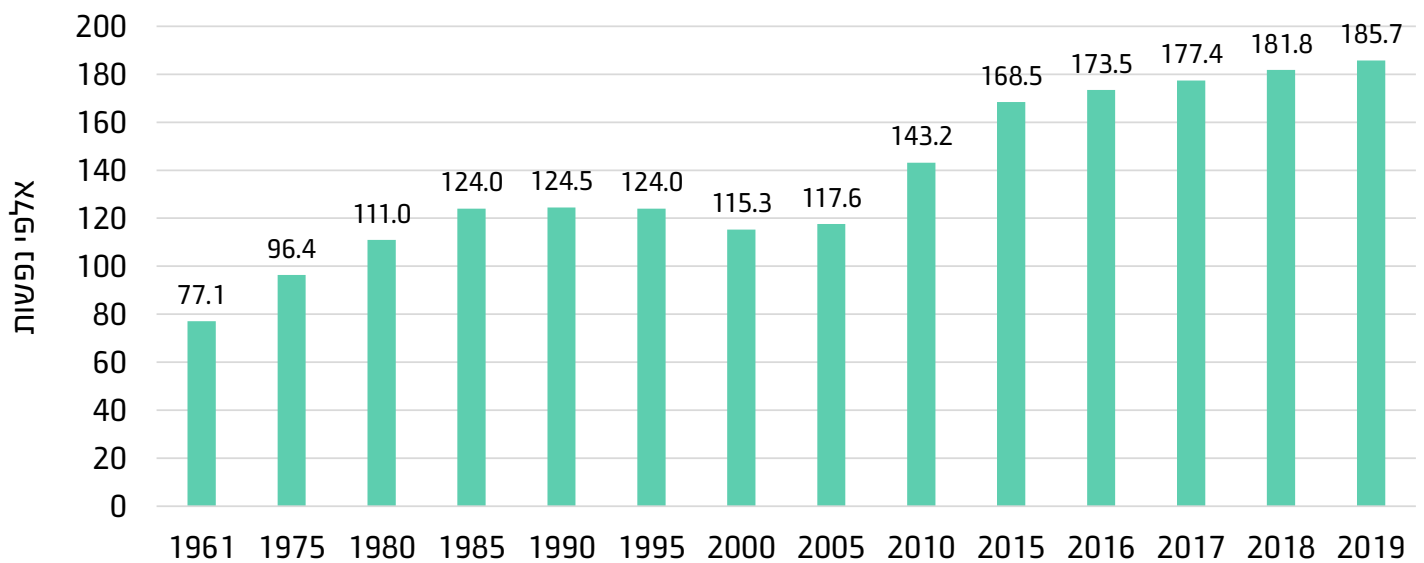

אלפי נפשות

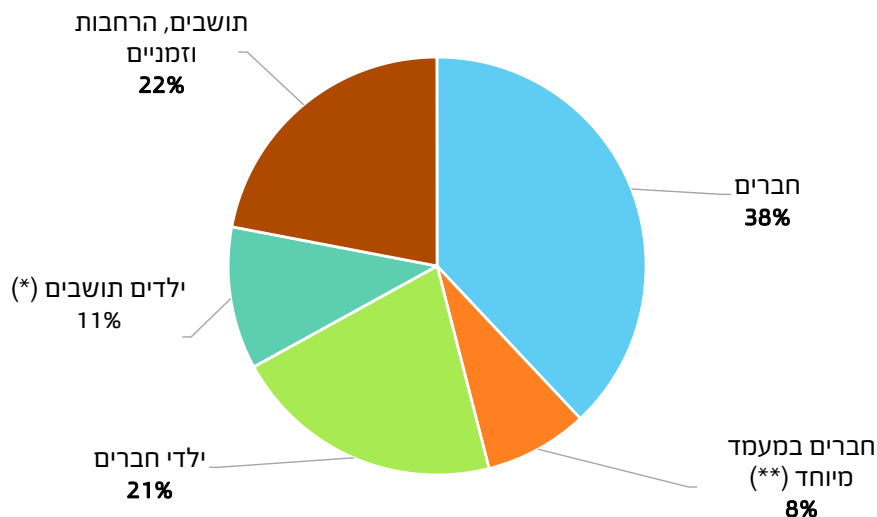

צילום: גיא שמואלי, משמר השרון

ניתן לראות, כי לאחר הקפאון ששרר בשנות המשבר הכלכלי, בשנים האחרונות חל גידול ניכר ועקבי באוכלוסיית הקיבוצים. מגמה זו נמשכה גם בשנת 2019.

התפלגות האוכלוסיה בקיבוצים

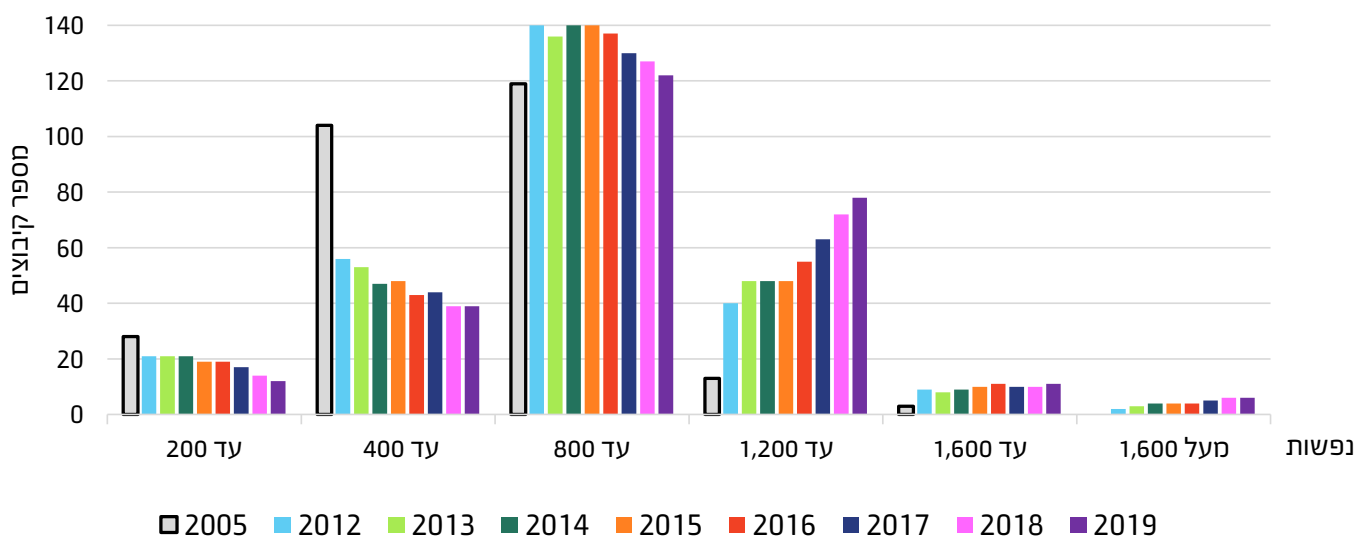
(*) מוצג מחדש

(**) חברים במעמד מיוחד: חברים בחופשה, מועמדים, בני משק במסלול קבלה לחברות שטרם התקבלו לחברות וחברי משק שאינם גרים דרך קבע בקיבוץ.

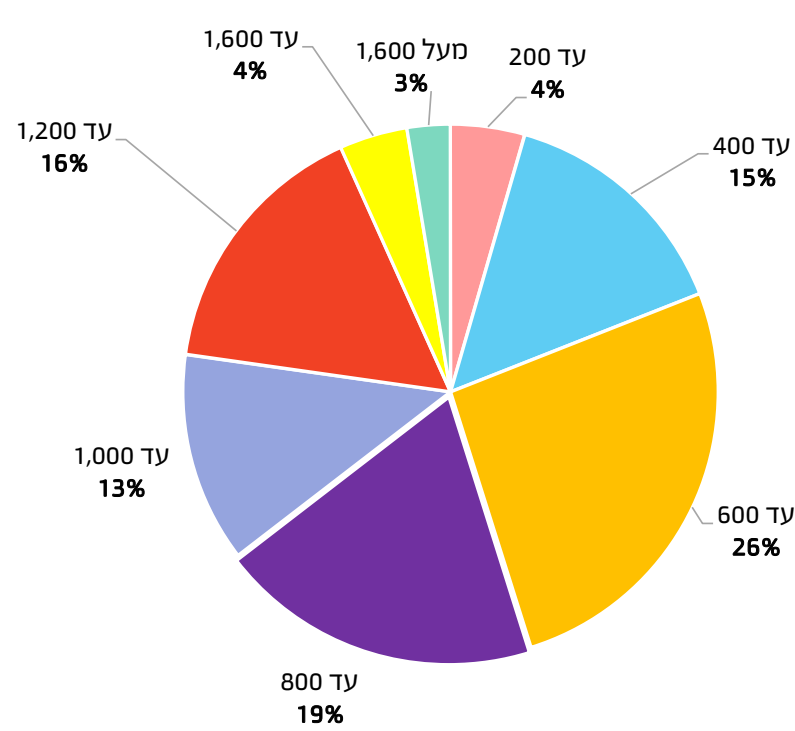
התפלגות הקיבוצים לפי גודל האוכלוסייה

עקביות מגמת גידול האוכלוסייה ניכרת גם במיון לפי גודל הקיבוץ.

בעוד שבשנת 2005, מנו כמחצית מהקיבוצים מתחת ל-400 תושבים ושיעור הקיבוצים בהם מספר החברים עלה על 800 היה פחות מ-10%, בשנת 2019 יותר ממחצית מהקיבוצים מונים מעל ל-600 תושבים ושיעור הקיבוצים שמספר התושבים בהם עולה על 800, הינו כשליש.

בשנת 2019

צילום: גיא שמואלי, משמר השרון

אורחות חיים

התנועה
הקואופרטיבית

התנהלות

קליטה

חברים בעצמאות כלכלית

איחוד סטטוסים

הרחבה קהילתית

אירועי תרבות

שיוכים

מנהיגות מקומית

ועדה לצרכים מיוחדים

שירותי בריאות

צוות חירום יישובי

פרישה / פנסיה

קרן מילואים

קרן לעזרה הדדית

קהילה קיבוצית במיטבה - הדבר הבא

חיזוק מרכיבי הזהות הקיבוצית על ידי מעורבות רבה יותר עם ובחברה הישראלית

בתקופת הקורונה באו לידי ביטוי מרכיבי הזהות המשפיעים על חוסן הקהילה ועל ההתמודדות בזמן משבר. העוצמה הגלומה בצורת החיים הייחודית שלנו משרה ביטחון בריאותי, כלכלי, חברתי וחינוכי. זו העת לעלות מדרגה נוספת ולהציב לעצמנו, בהמשך לתוצאות, את היעדים הבאים:

ברוב הקיבוצים מתקיים תהליך של האחדת סטטוסים, ומרבית הקיבוצים **קולטים לחברות מלאה**. הדבר הבא הוא לקיים את תהליכי השיח הזהותי בכל קיבוץ וקיבוץ. כדאי לתת מענה לחיבור לצעירי הקיבוץ גם לפני קליטה וקבלה לחברות ולשלבם בחיי הקהילה.

ברוב הקיבוצים ניתנים מענים בנושא **הבריאות הרווחה, הוותיקים והצרכים המיוחדים**. הדבר הבא הוא ליישם את המתודות לשיפור ה-well being של האוכלוסיה כולה.

ברוב הקיבוצים, למרות ירידה הנבעת מהקורונה, יש **פעילות תרבותית** ענפה, ושימוש בתרבות ככלי לחיזוק הלכידות והחוסן הקהילתי. הדבר הבא הוא להטמיע את השימוש בתרבות ככלי ניהולי.

ברוב הקיבוצים **המערכת החינוכית** נתנה מענה קהילתי מיטבי, למרות אתגרי הקורונה. הדבר הבא הוא למצוא ביחד את הדרך לגייס את נשות ואנשי החינוך המתאימים, להצליח לשמר אותם במערכת לאורך זמן במטרה להמשיך ולקיים מערכת מקצועית לחינוך הקיבוצי.

ניכרת עלייה במגמה של **צמיחת המנהיגות המקומית**. הדבר הבא הוא לכוון להנהלות ולוועדות מגוונות מגדרית וגילאית.

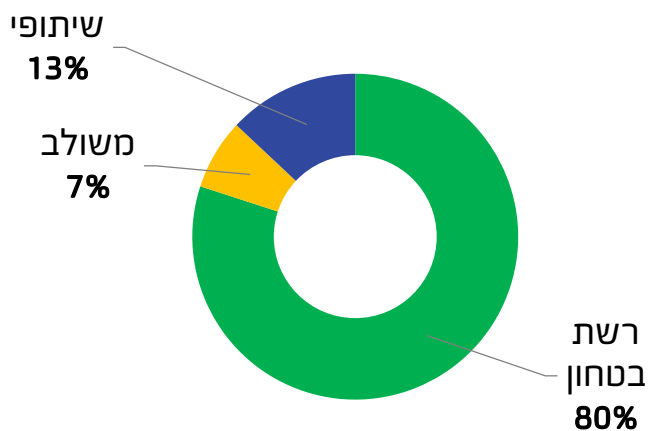
יש מודעות **לשחיקה של ממלאי תפקיד**. הדבר הבא הוא לעסוק במיצוב ובמיתוג של התפקידים בתחומי החברה והקהילה וליישם מתודות לחיזוק החוסן של ממלאות וממלאי התפקידים. כמו כן, זה הזמן לטפל בשיח הציבורי בקיבוץ ולקדם בניית **"אמנת שיח"** המחזקת את החברות והחברים, ממלאות וממלאי התפקידים והקיבוץ כולו.

חשוב לנו לחזור ולהדגיש את מגמת העלייה **בעבודה במעגלי שותפים** של ממלאי תפקידים, שעלתה מהסקרים ומהתהליכים במהלך הקורונה. תפיסת עבודה זו מומלצת בעינינו ומהווה מפתח לחיזוק הקיבוצים, הן מבחינה קהילתית והן מבחינה כלכלית.

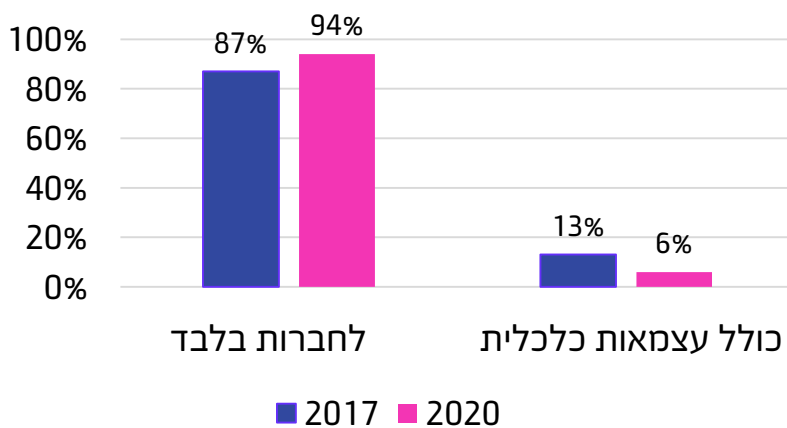
בתקופת הקורונה באו לידי ביטוי מרכיבי הזהות המשפיעים על חוסן הקהילה ועל ההתמודדות בזמן משבר. נוכחנו גם בעוצמת השתתפות הקיבוצים בהפגנות הגשרים והצמתים. הדבר הבא הוא לחזק את מעורבותנו עם ובסביבה ואת מעורבותנו עם ובחברה הישראלית. זו העת לבחון את עצמנו בכל קיבוץ - האם יש לנו רצון להשפיע מעבר לעצמנו ומה מוכנות ומוכנים לעשות לשם כך, אם בייזום של תוכניות עבור אוכלוסיות שאנו המענה המיטבי עבורן (חיילים בודדים, תל"ם, בית לחיים לאנשים ונשים עם מוגבלויות ועוד) ואם בייזום תוכניות ובחיזוק ההתנדבות במיזמים מחוץ לקיבוץ, במטרה להביא לידי ביטוי את מלוא פוטנציאל ההשפעה שלנו בחברה הישראלית.

זו העת לחזק את מרכיבי הזהות הקיבוצית שלנו על ידי מעורבות רבה יותר עם ובחברה הישראלית.

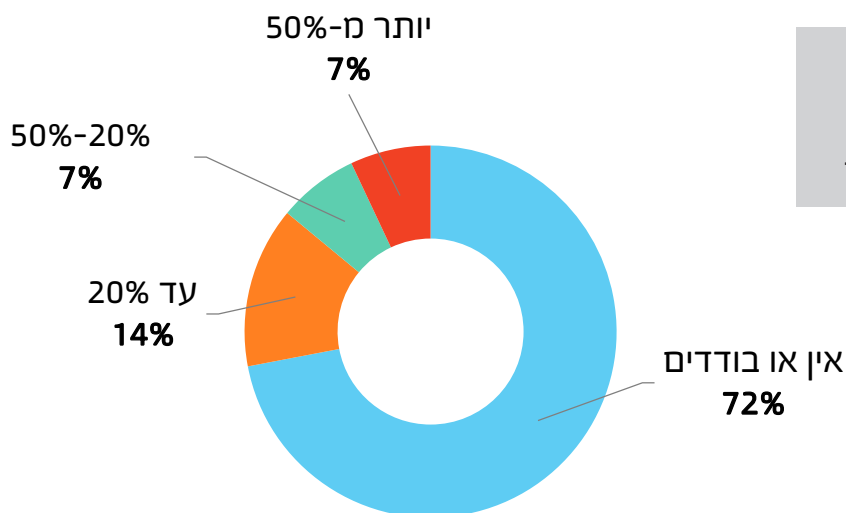
אילת גלס
ראשת אגף חברה וקהילה
אוגוסט 2021

מאפייני קליטה

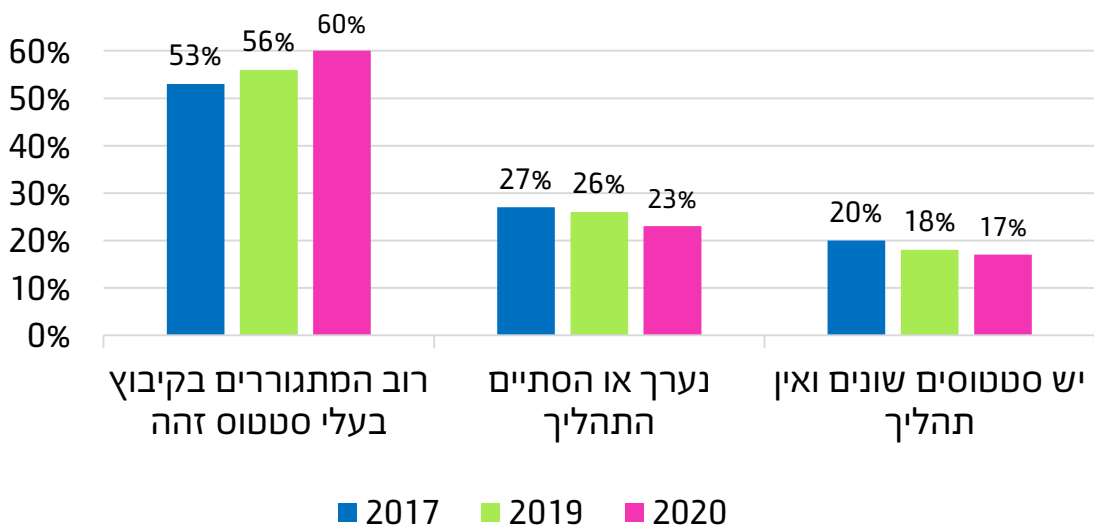
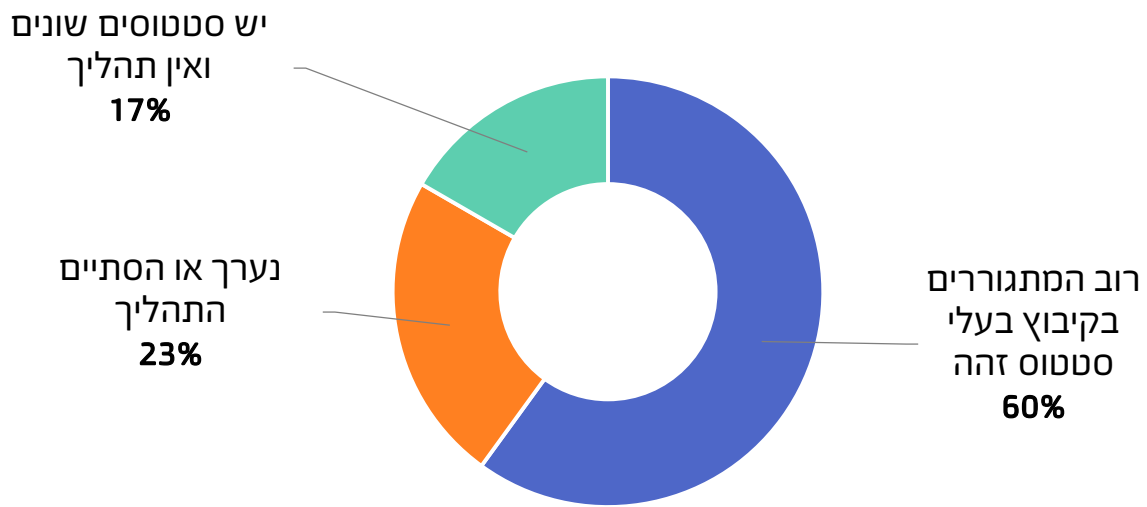

חברים בעצמאות כלכלית

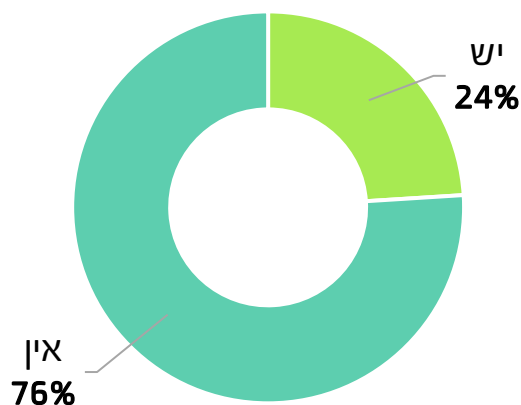

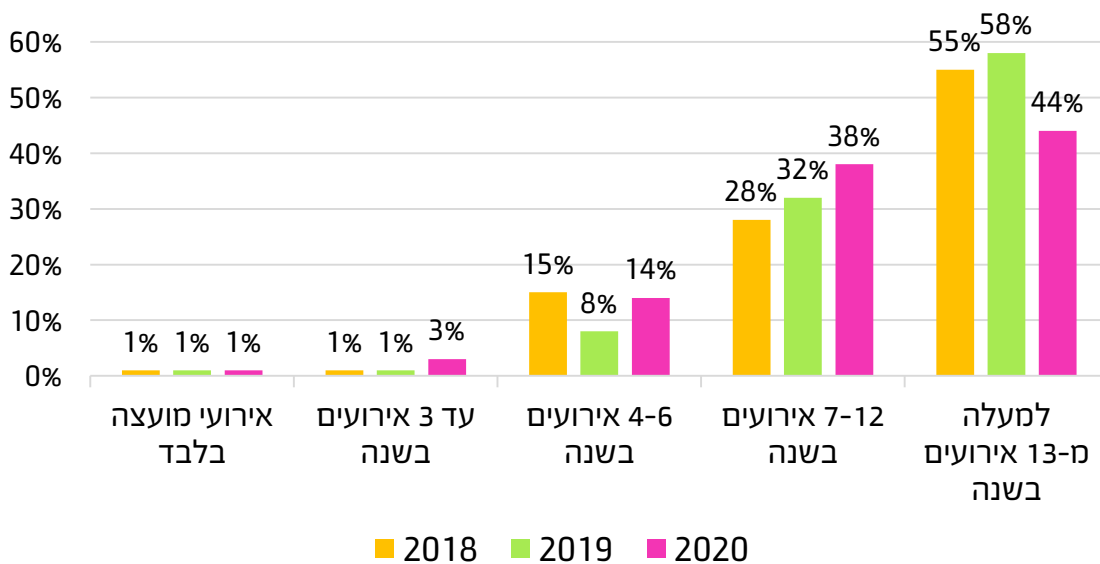
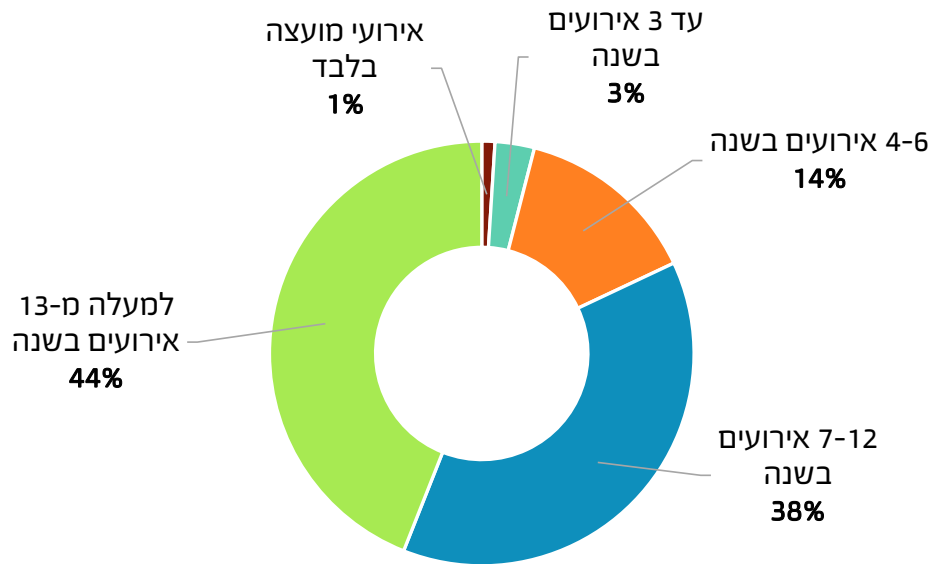
שיעור הקיבוצים שיש בהם חברים בעצמאות כלכלית

האם נערך בקיבוץ תהליך לאיחוד סטטוסים

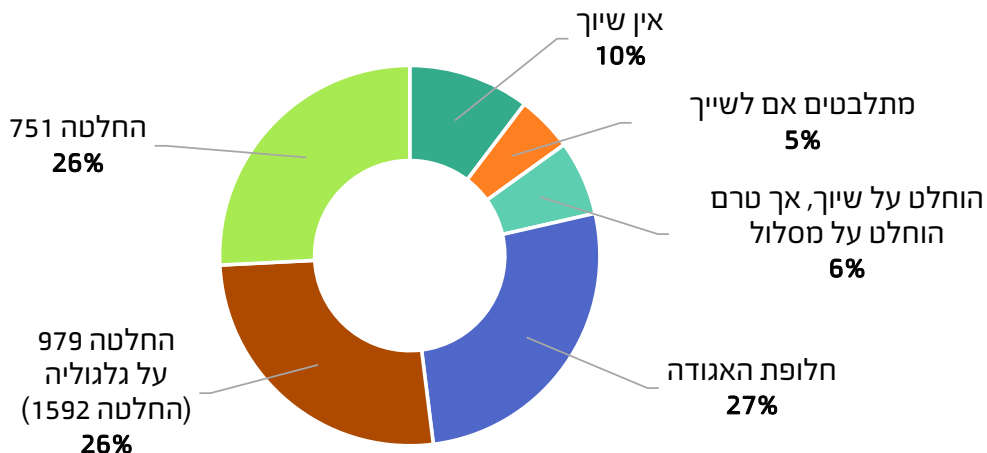

שכונת הרחבה קהילתית

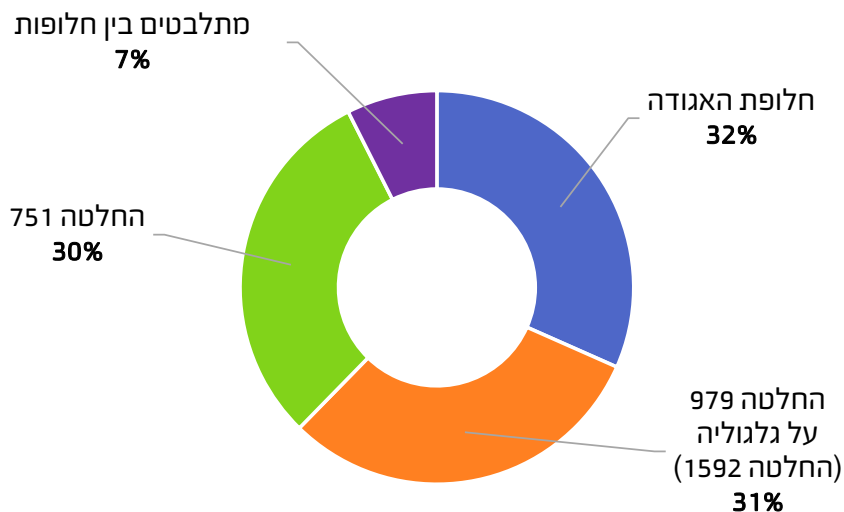

מסלול השיוך

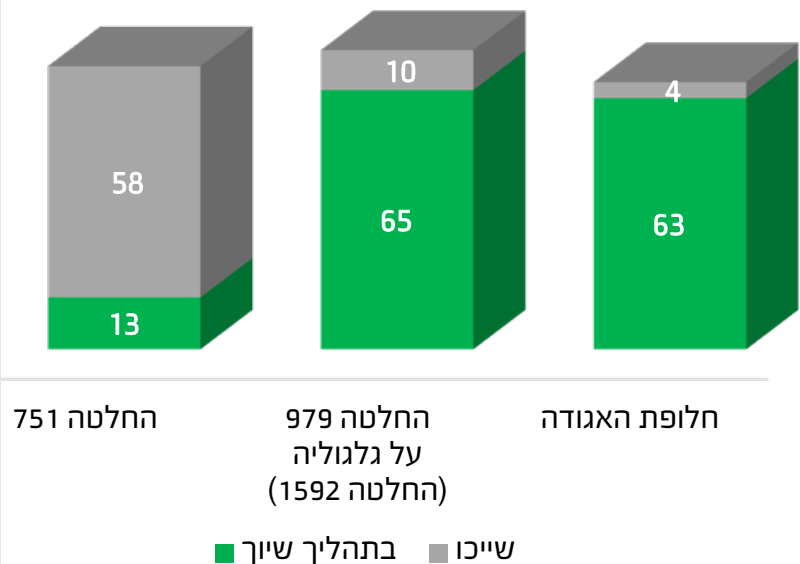
מבין המחליטים על שיוך

יישום השיוך - כמה קיבוצים סיימו את תהליך השיוך

מורכבות תהליך השיוך בהיבט הפנימי והיקף דרישות רשות מקרקעי ישראל (רמ"י) מקשות על סיום תהליך השיוך.

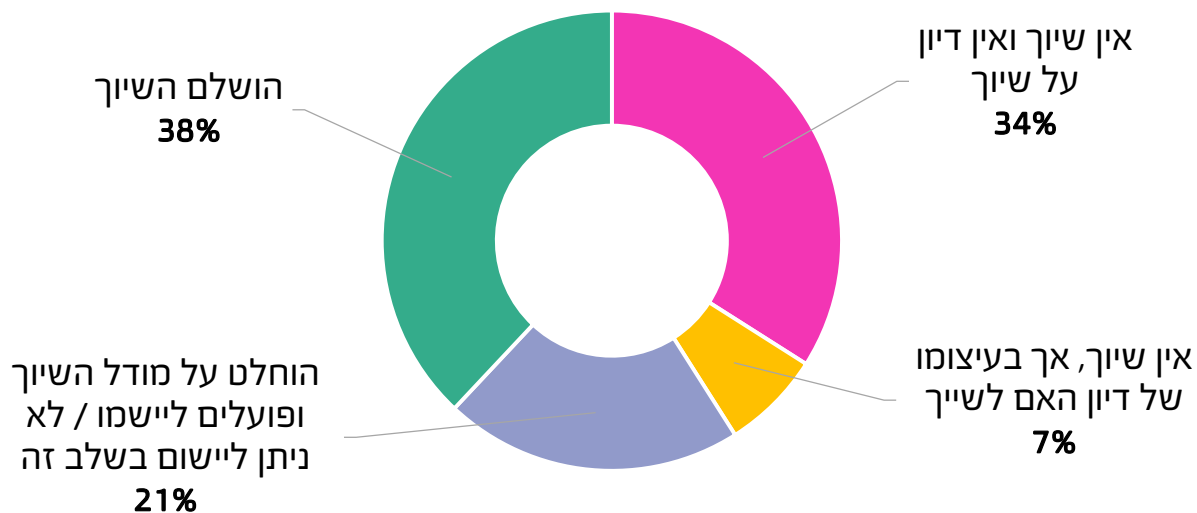
החלטה 751 התקבלה בשנת 1996, לא עברה תיקונים ולא נתקפה בג"ץ. החלטה 979 התקבלה בשנת 2007 ואושרה על ידי בג"ץ בשנת 2011. חלופת האגודה התקבלה בשנת 2014 ואושרה על ידי בג"ץ בשנת 2016. עם זאת יצוין, כי בשנת 2021 פורסמו מסקנות ועדה בין משרדית המסרסות את אופייה.

שיוך נכסים יצרניים

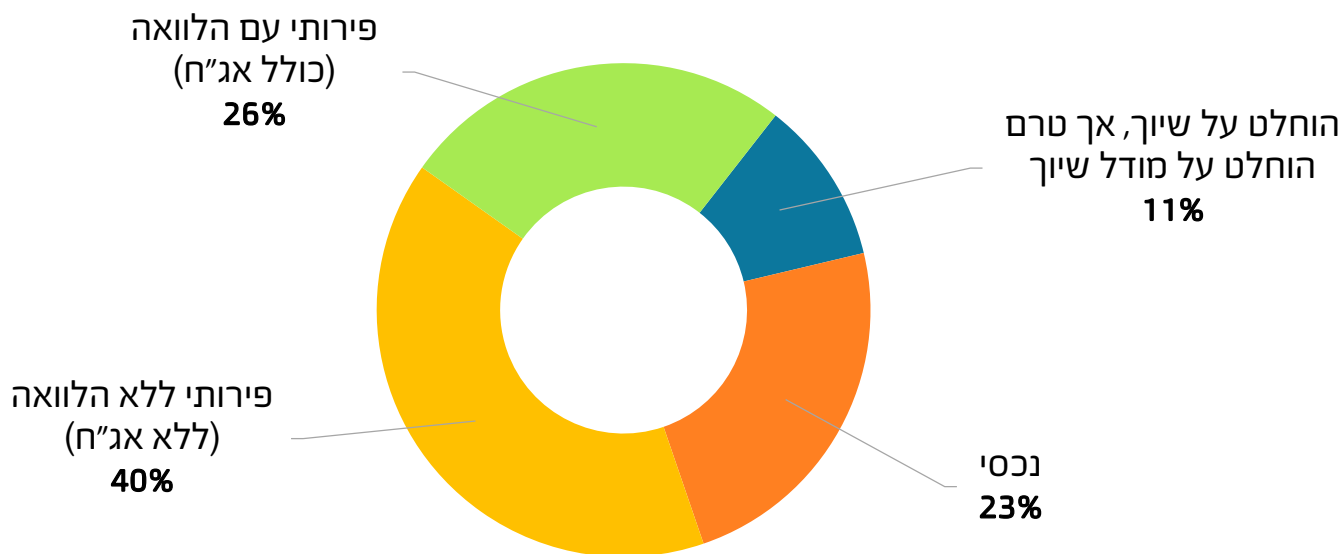
סטטוס הדין הציבורי

נתוני שנת 2019

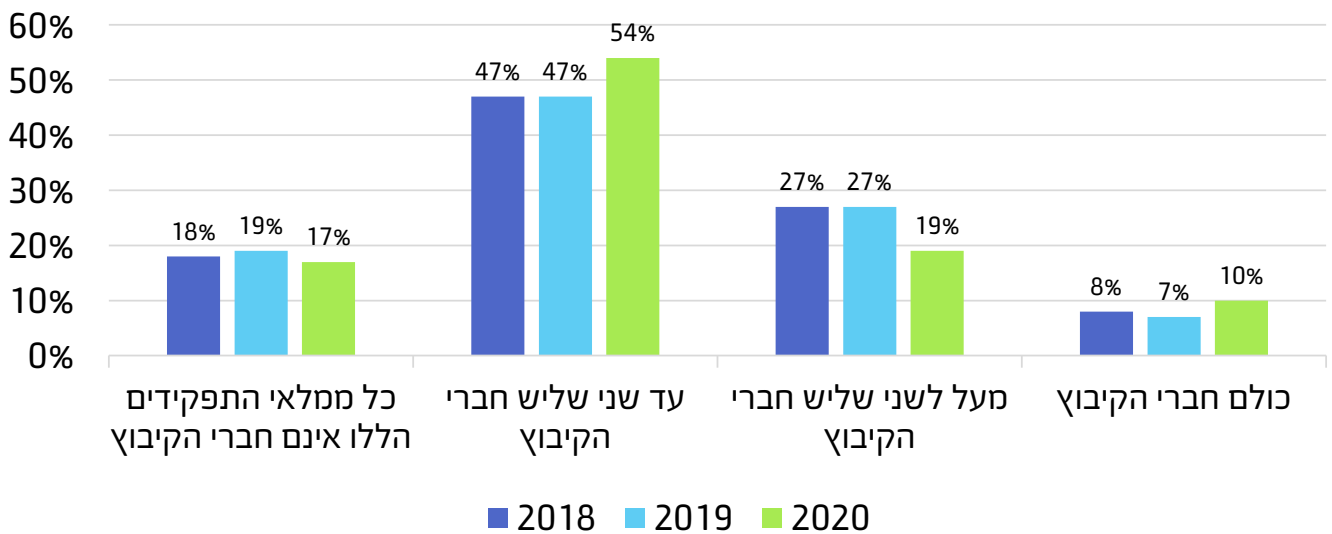
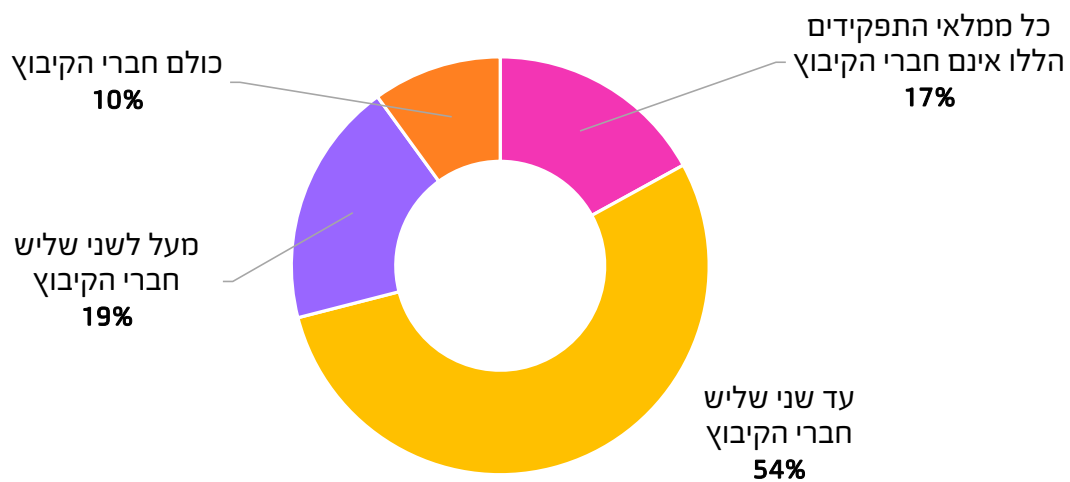

מסלול השיוך

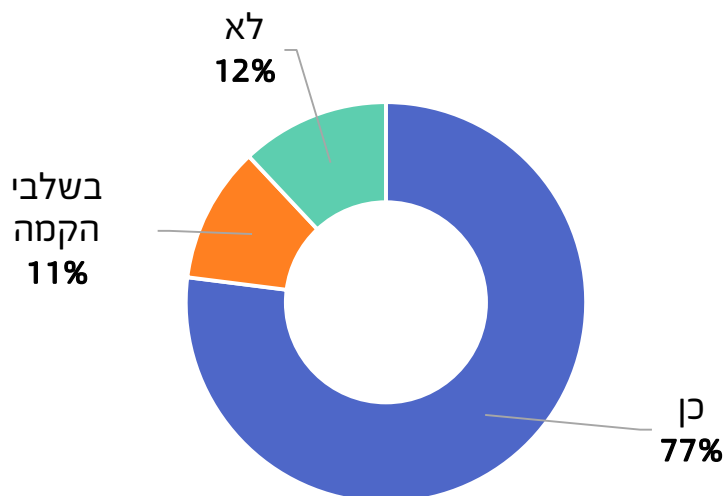
נתוני שנת 2019

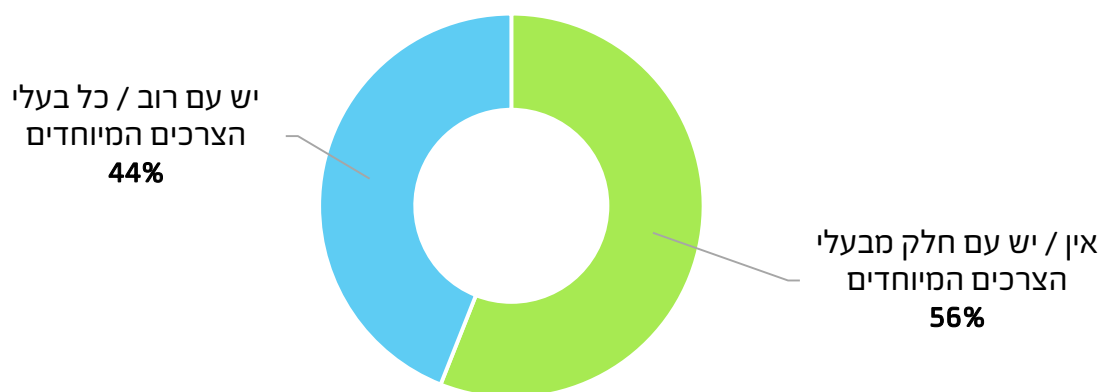
מנהיגות מקומית (יו"ר, מזכיר, מנהל עסקים, מנהל קהילה, גזבר, משאבי אנוש)

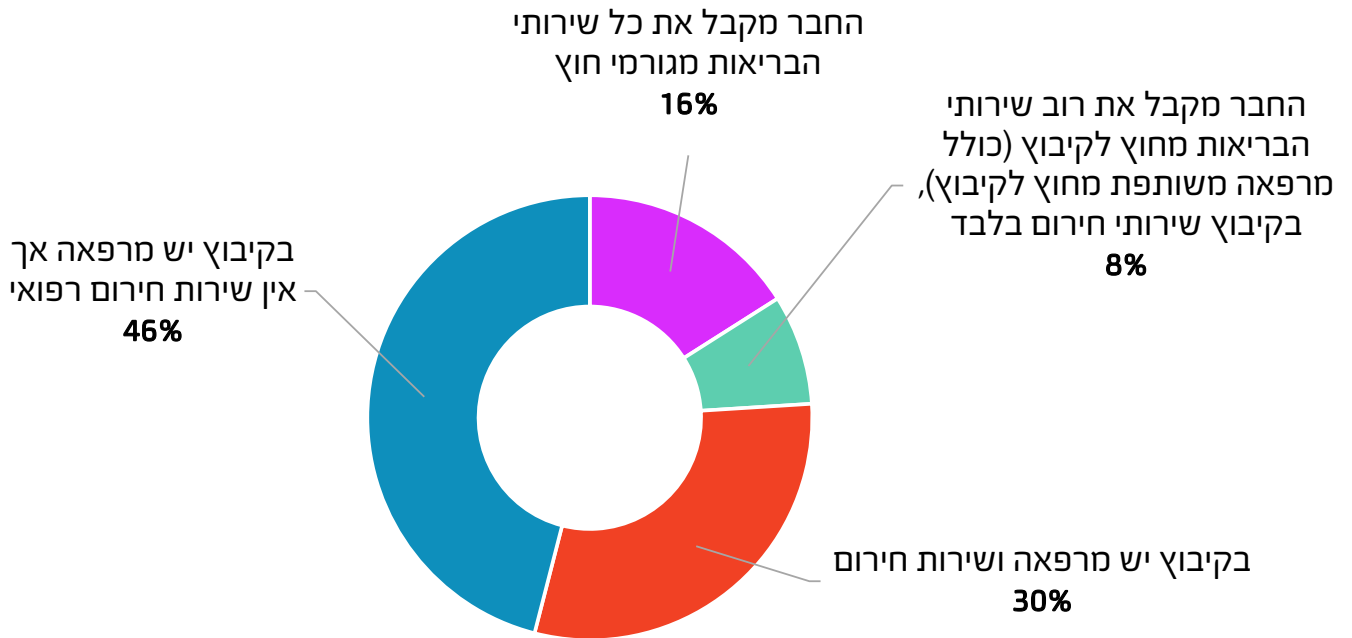
האם בקיבוץ יש ועדה לצרכים מיוחדים

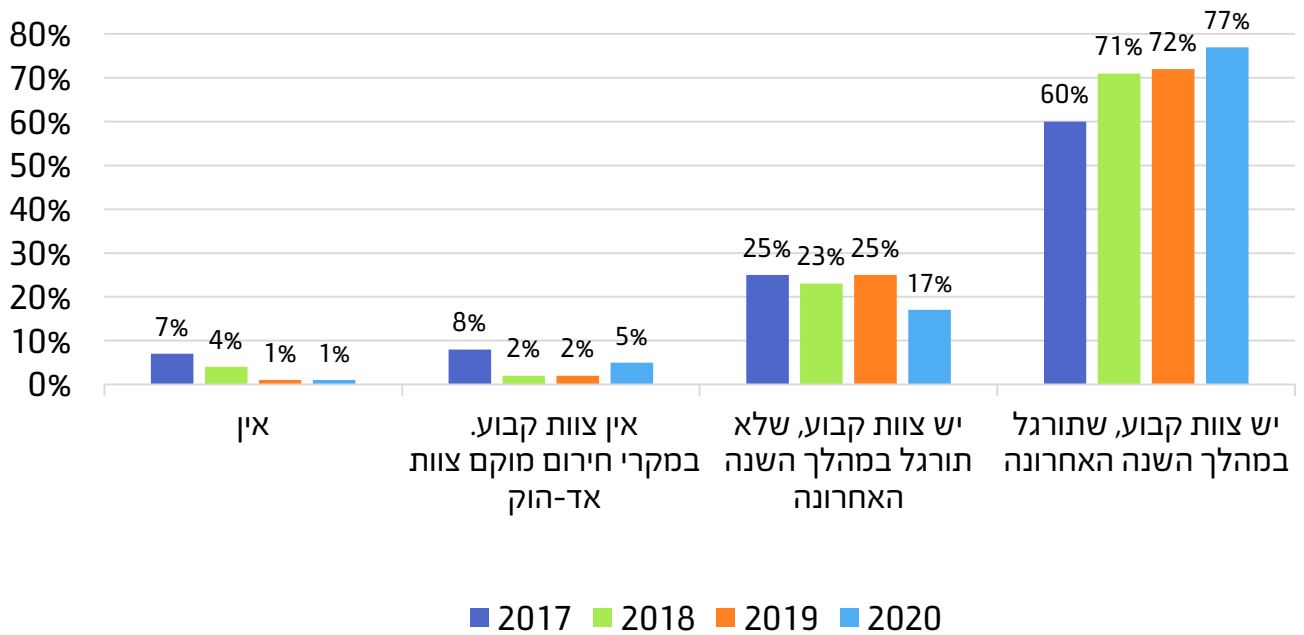
האם בקיבוץ יש הסכמים עם בנות ובנים המתמודדים עם צרכים מיוחדים

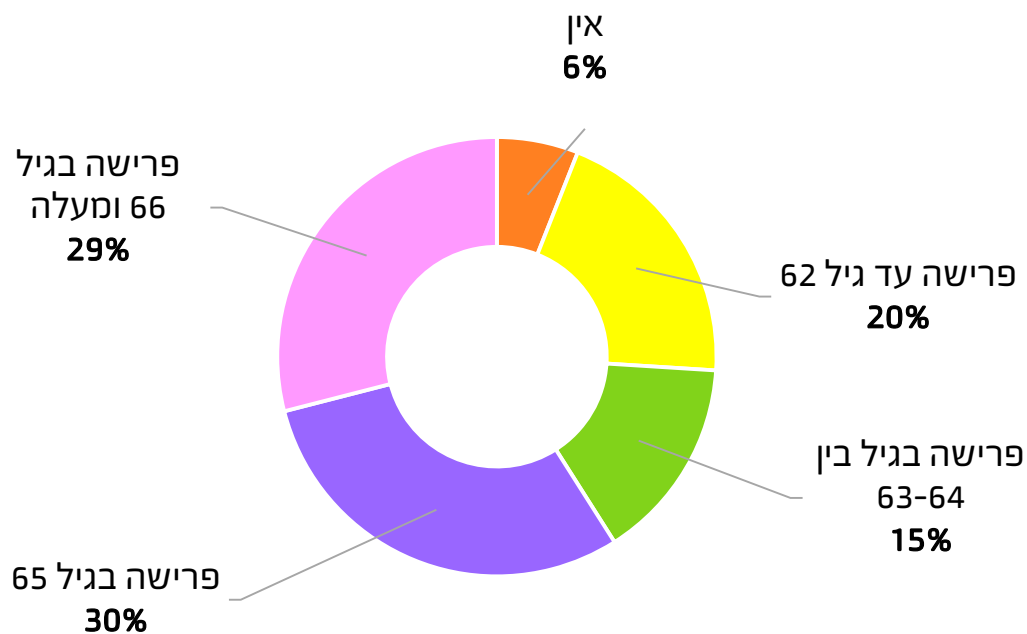
שירותי בריאות בקיבוץ

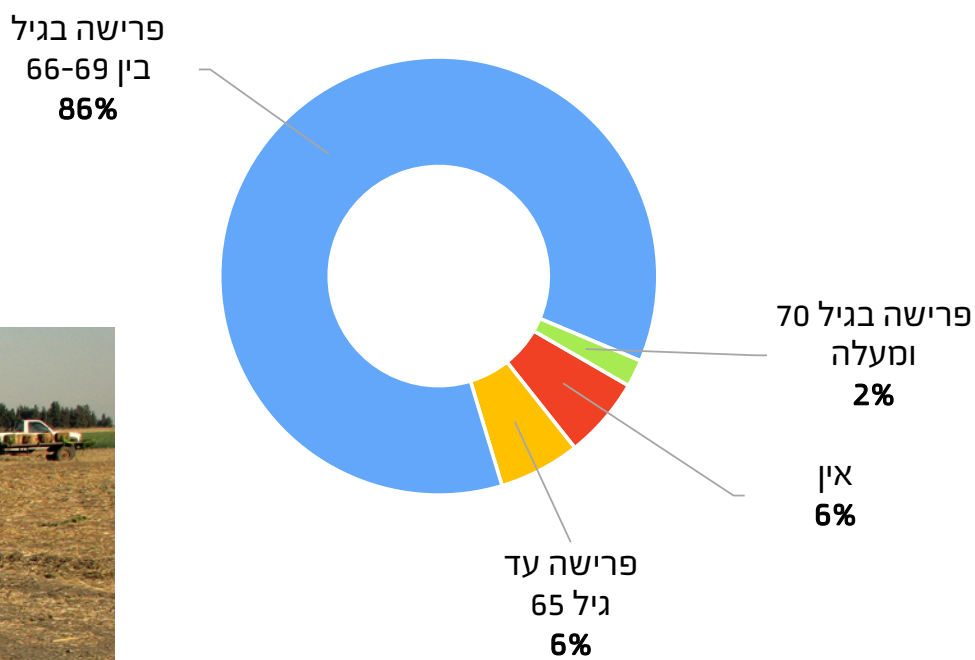
צוותי חירום יישובי

חברה

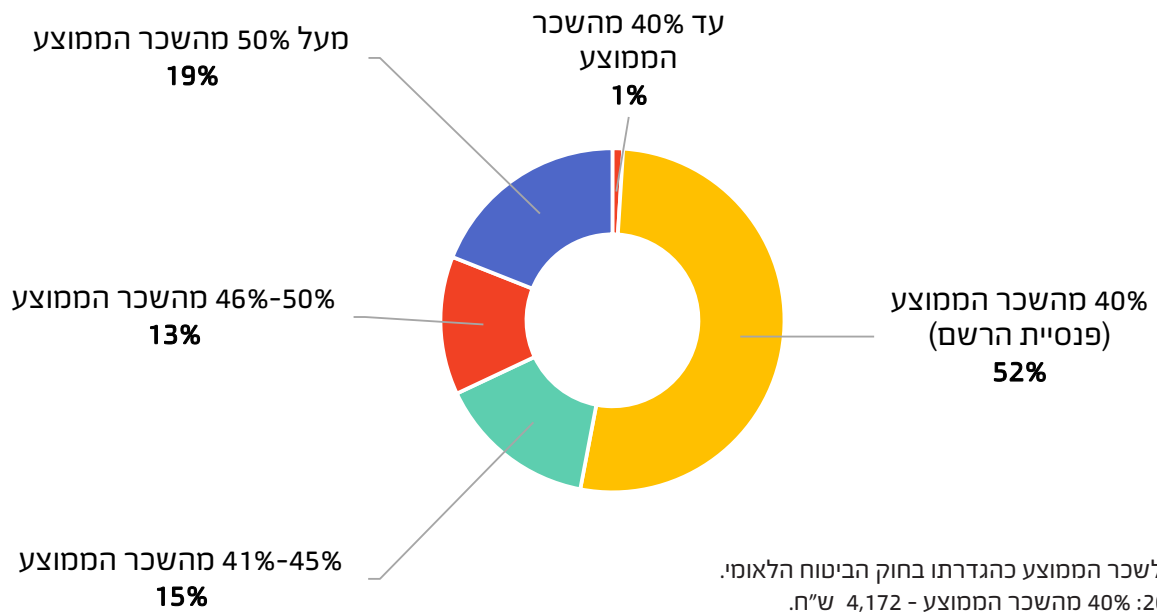

חבר

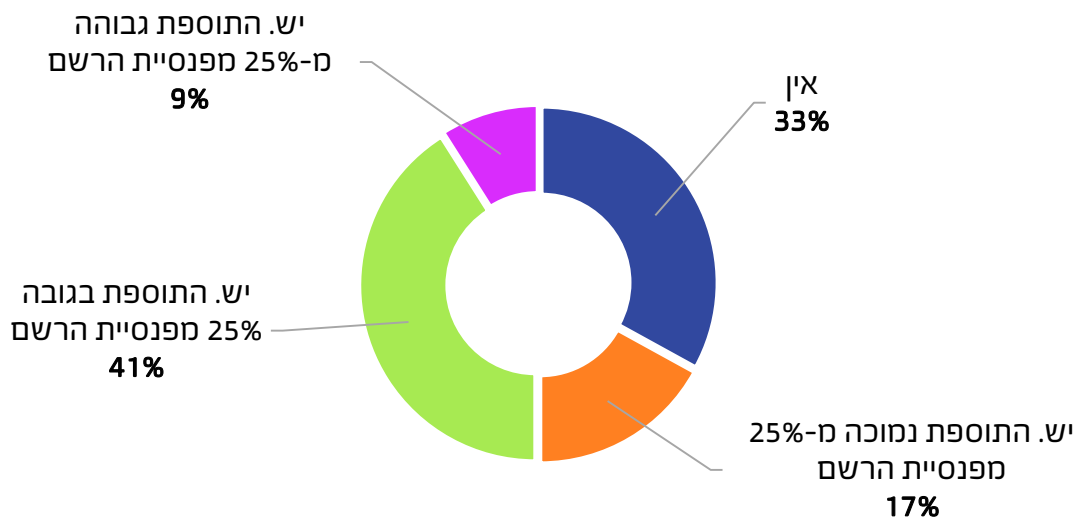

צילום: יונתן טל, רמת דוד

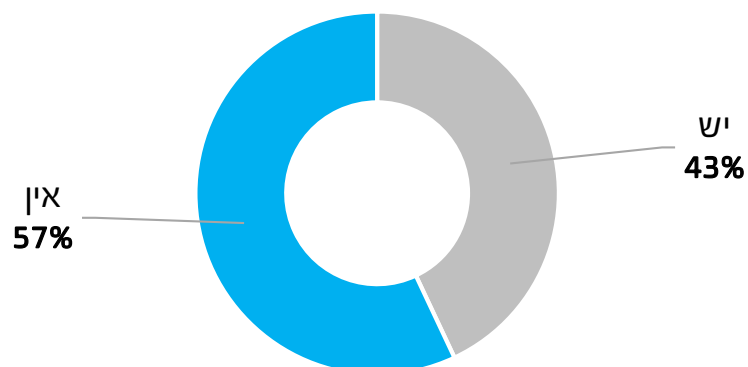
פנסיה מובטחת לחבר (לא כולל קצבת ביטוח לאומי)

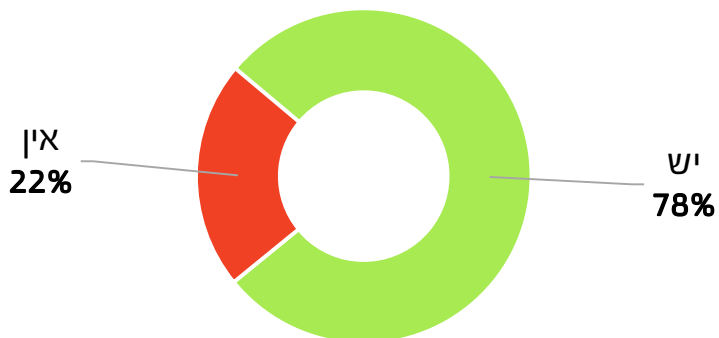
תוספת פנסיה ליחידים

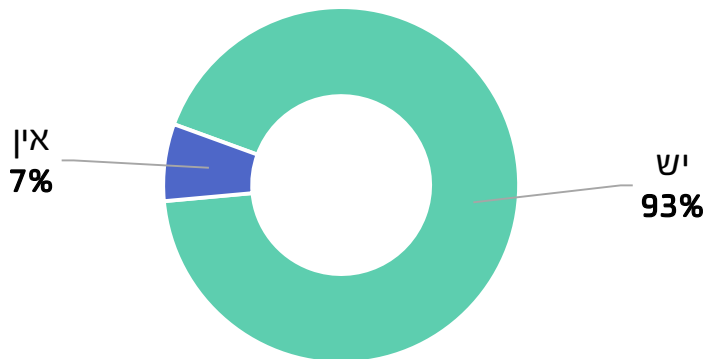
האם לקיבוץ יש גרעון אקטוארי פנסיוני מהותי (מעל 10 מיליוני ש"ח)

האם לקיבוץ יש קרן מילואים

האם בקיבוץ יש קרן לעזרה הדדית

שנתון התנועה הקיבוצית נתוני 2019/20

מספר 18

